

Δεκέμβριος 2013
Τεύχος 25^ο

ΠΛΕΙΑΔΕΣ

*«Της πατρίδας μου πάμπι ομοιώθηκα
Μεσ στις πέτρες άνθισα και μεγάλωσα
Των φονιάδων το αίμα με φως, ζεπληρώνω».*

Οδυσσέας Εφύτης

Πάνος Αθανασίου: Τοπίο από τη λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ
ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ
“ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ”
Ν. Αιτωλοακαρνανίας

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ - ΑΓΡΙΝΙΟ

Ενημερωτικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιοδικό
Έτος ιδρύσεως 2000
Αριθμός φύλλου: 25 - αντίτυπα 4000

Έδρα - Α' Εκπαιδευτική Μονάδα:
Κύπρου & Αρχ. Δαμασκηνού, Μεσολόγγι 30200
Τηλ.: 26310 25130, 26310 24468
Fax: 26310 26321
e-mail: ergpanel@otenet.gr
Site: www.ergpanel.gr

Β' Εκπαιδευτική Μονάδα - Αγρίνιο -
Τηλ. 26410 39750, Fax: 26410 39751

Ιδιοκτήτης: Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»
Για άτομα με αναπηρίες Νομού Αιτωλ/νίας

Εκδότης (Σύμφωνα με το νόμο)
Το Δ.Σ. του Εργαστηρίου "ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ"
Ιδρύτρια & Πρόεδρος: **Μαρία Τσούτσου**
Αντιπρόεδρος: **Πόπη Δατσέρη**
Γραμματέας: **Πόπη Ρόμπολα**
Ταμίας: **Μαρία Χρονοπούλου**
Μέλος: **Βίβια Φαρμάκη**
Μέλος: **Χριστίνα Φίλου**
Μέλος: **Τέτα Ρεπάσου**

Συντακτική επιτροπή - Καλλιτεχνική επιμέλεια

Μαρία Τσαμπάζη - Χατζή
Φρίντα Κολοβού - Μήτσιου
Άννα Ψάρρη - Σιαδήμα
Βαρβάρα Καπώνη - Μικέλλη
Ελένη Μούρτη - Μάλαινου

} Καθηγήτριες
Φιλολογοί

Αλληλογραφία - Συλλογή ύλης
Ιουλία Λάκκα
Φαίνη Τσιμπουράκη
Χριστίνα - Μαρία Καράμπελα

Διευθυντής Έκδοσης
Δημήτριος Χειμαριώτης

Φωτογραφίες Εργαστηρίου
Σεραφείμ Γεωργιάδης
Γιώργος Ιωάννου

Οικονομική διαχείριση
Θανάσης Σαπλαούρας
Χαρά Τηλιγάδα

Όσοι εργάζονται για το περιοδικό «ΠΛΕΙΑΔΕΣ»
δεν αμείβονται, είναι εθελοντές.

Εκτύπωση: aspm@kopoulos.gr τηλ.: 26310 22428

Η δημοσίευση των κειμένων στο περιοδικό μας γίνεται
με την ευθύνη των συγγραφέων. Κείμενα, φωτογραφίες, έντυπα κ.λ.π.,
δημοσιευμένα ή μη, δεν επιστρέφονται. Η Συντακτική Επιτροπή
διατηρεί το δικαίωμα περικοπής μακροσκελών κειμένων.

Ετήσια συνδρομή: 10,00 ευρώ
Τιμή τεύχους: 5,00 ευρώ

Αποστέλλεται δωρεάν
Σε Οργανισμούς, Δήμους, Κοινότητες,
Νομικά πρόσωπα Δημοσίου & Ιδιωτικού Δικαίου,
Μέσα μαζικής ενημέρωσης, Συλλόγους κ.λ.π.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Χαιρετισμός της Προέδρου του Δ.Σ. Μ. Τσούτσου	σελ. 3
Η ΓΕΝΝΗΣΗ	σελ. 4-5
Ετήσιο Συνέδριο της EPR	σελ. 6
4ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αυτισμού ..	σελ. 7
Συμμετοχή του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» στη Διημερίδα «ΔΟΥΛΕΥΟΥΜΕ ΜΑΖΙ»	σελ. 8-9
Εορταστική εκδήλωση 3ης Δεκεμβρίου, ημέρας των ΑΜΕΑ	σελ. 10-11
“Πορτρέτα Γυναικών Ειδήδως” Πηνελόπη Δέλιτα	σελ. 12-13
Εκδηλώσεις υπέρ του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»	σελ. 14-15
Ο ζωγράφος Πάνος Αθανασίου ..	σελ. 16-17
Ετήσια Θεία Λειτουργία	σελ. 18
Ο Β.Π. Βρυζάκης και η «Εξοδος του Μεσολογγίου»	σελ. 19
Τιμητικές διακρίσεις της Προέδρου κ. Μαρίας Τσούτσου	σελ. 20
Εορταστική εκδήλωση του Συλλόγου Φίλων, Γονέων & Εθελοντών του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»	σελ. 21
Επισκέψεις προσωπικοτήτων	σελ. 22
Γνώμες προσωπικοτήτων	σελ. 23
Φωτεινή σελίδα των νέων μας	σελ. 24
Οι δραστηριότητες του Εργαστηρίου στο περιοδικό της EPR	σελ. 25
Ο ποιητής Κωνσταντίνος Καβάφης	σελ. 26-27
Στέγη Υποστηριζόμενης Διαβίωσης, Βιβλιοπαρουσιάσεις	σελ. 28
Βιβλιοπαρουσιάσεις	σελ. 29
Γι' αυτούς που έφυγαν από κοντά μας	σελ. 30
Ευχαριστήρια	σελ. 31

Αγαπητοί φίλοι

Με συντροφεύετε, με εμπυκλώνετε και με στηρίζετε εδώ και είκοσι πέντε χρόνια. Περπατάμε μαζί χέρι-χέρι πότε στα δύσβατα μονοπάτια της γραφειοκρατίας, πότε σε πεδιάδες ευωδιαστές με αγριομέντες και αγριοπούλυδα έχοντας στο νου πάντα το όραμά μας: το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ». Σκοπός μας είναι να εξασφαλίσουμε τη βιωσιμότητα του Κέντρου και να εντάξουμε στην κοινωνία όλη αυτά τα υπέροχα παιδιά με την πληγωμένη νοημοσύνη, το αθώο βλέμμα και το φωτεινό χαμόγελο.

Μολονότι είχα δισταγμό παίρνω το θάρρος και τοηλώ να σας αποκαλύψω κάποιες εσωτερικές πτυχές της ψυχής μου. Η ζωή του ανθρώπου τρέχει γρήγορα, ο χρόνος είναι περιορισμένος και ξαφνικά από τη μια στιγμή στην άλλη, **αισθάνεσαι μεγαλωμένος και ανήμπορος**. Τότε κάνεις τον απολογισμό, δηλαδή το πνευματικό ταμείο της ζωής σου, **ίσως, βαθύτερα αισθάνεσαι την αποστολή σου** και ο νους τρέχει πίσω στα παιδικά χρόνια.

Γεννήθηκα και μεγάλωσα σε παραμεθόριο περιοχή, **γιομάτη από τις φωνές της θάλασσας και το μοναδικό μπη του Αιγαίου**. Στα χρόνια εκείνα οι γονείς μάς δίδασκαν ότι εκεί στην απέναντι ακτή, που τη νύχτα λαμπύριζαν τα φώτα των σπιτιών, σε απόσταση επτά περίπου χιλιομέτρων, κατοικούσε ο εχθρός, γι' αυτό έπρεπε να είμαστε προσεκτικοί, πάντοτε εν εγρηγόρσει, να δείχνουμε γενναίοι και να **αντλούμε δύναμη από την ορθόδοξη πίστη μας και τα ελληνικά μας σύμβολα**.

Κάθε πρωί, από μικρό παιδί τα μάτια μου έψαχναν να δούνε το **άγαλμα της Ελευθερίας**, που μεγαλόπρεπο και ήρεμο ατένιζε τη θάλασσα λουσμένο στο φως του ήλιου, **τον ασημένιο τρούλο του Αγίου Θεράποντα** να ακτινοβολεί κάτω από τον γαλανό ουρανό, **την ελληνική μας σημαία με το σταυρό** να κυματίζει αγέρωχα στο λιμάνι, εκεί στην πλατεία Σαπφούς και η ακοή περίμενε τους ήχους της ελληνικής ραδιοφωνίας, από τα καφενεύα της προκουμίας, **με το γνωστό και θεσπέσιο σήμα του «τσοπανάκου»**, **μια ειδική σύνθεση με φλογέρα και τον ήχο των κουδουνιών**, εξαιρετικά χαρακτηριστική, ο οποίος ήχος καθαρά και δυνατά κάλυπτε όλες τις γειτονικές συχρότητες.

Με την τσάντα μου φορτωμένη βιβλία περπατούσα προς το σχολείο μου και αντλούσα δύναμη από όλα αυτά εμπιστοσύνη και αυτοπεποίθηση ότι η χώρα μου νοιάζεται για εμάς τους ακρίτες και ότι δεν έπρεπε να φοβάμαι τον εχθρό, που μέσα στο παιδικό μου μυαλό φάνταζε σαν ένα φοβερό, γκρίζο τέρας.

Πρώτη μου μεγάλη αγάπη και παντοτινή η Ελλάδα. Η πατρίδα μου!

Όλα αυτά, αξίες και διδαχές των γονιών μου. Θυμάμαι τη μητέρα μου, κάθε Σάββατο χαράματα με την πεντακάθαρη λευκή πουκαμιάς της και το άσπρο βαμβακερό μαντήλι στο κεφάλι της που ζύμωνε λειτουργίες. Ολόκληρη ιεροτελεσσία!

Θυμάμαι τους αφοσιωμένους και εκλεκτούς δασκάλους -**τότε αλλά και στη συνέχεια**- που μας δίδασκαν **τι είναι Ελευθερία, Δημοκρατία, Δικαιοσύνη, Αλήθεια, Ευθύνη, Δέσμευση, Ευγένεια, Εμπιστοσύνη, Αρμονία, Αισθητική, Καλωσύνη, Αξιοπρέπεια**.

Θυμάμαι τους όμορφους κήπους του κάθε σπιτιού, τον ασβέστη που ακτινοβολούσε φως και μοσχοβολούσε... **την Ανθρωπιά**.

Θωρακισμένη με όλες αυτές τις αρχές και αξίες, μπήκα στο

στίβο της ζωής και αυτές ενέπνεαν κάθε μου απόφαση και όραμα. Με αυτή την παρακαταθήκη, διέθεσα τις δυνάμεις μου στη δημιουργία και λειτουργία του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ». **Το μικρό, πολύτιμο, ευαίσθητο κοινωνικό έργο του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» είναι καρπός εργασίας πολλών ανθρώπων**. Πρέπει να διατηρηθεί και να καθιερωθεί ως ένα από τα καλύτερα Κέντρα εκπαίδευσης, αποκατάστασης και παροχής ποιοτικών υπηρεσιών σε νέους με νοητική υστέρηση και συνόδους αναπηρίες, όχι μόνο της χώρας μας, αλλά και ολόκληρης της Ε.Ε. Το Εργαστήρι αποτελεί δείκτη ευαισθησίας και πολιτισμού για τον τόπο.

Έχει γερά θεμέλια, άξιους και αφοσιωμένους εργαζομένους και μια υπέροχη τοπική κοινωνία με δυνατούς ανθρώπους για να στηριχτεί. Πιστεύω και προσδοκώ ότι όλοι εσείς μαζί με τις εκλεκτές και σπουδαίες κυρίες του Διοικητικού Συμβουλίου και

τα μέλη της Εξελεγκτικής επιτροπής και πάνω απ' όλα με τη βοήθεια του Θεού θα συνεχίσετε να αγωνίζεσθε, ώστε το χρήσιμο για την κοινωνία έργο να έχει προοπτική και εξέλιξη. **Εμείς τον αγώνα τον Καλό αγωνιστήκαμε**. Αισθάνομαι απέραντη ευγνωμοσύνη προς όλους σας, που με περιβάλατε με εμπιστοσύνη και με δεχτήκατε ως να είχα γεννηθεί εδώ, στην Αιτωλία/νία.

Εξομολογούμαι ότι καμιά στιγμή δεν ένιωσα ξένη. **Προσεύχομαι και ευχαριστώ την Παναγία την Ελεούσα, τον Άγιο Χριστόφορο, τον Άγιο Σπυρίδωνα και όλους τους Αγίους**. Ένωθα πάντα ότι ανήκα εδώ. Σας ευχαριστώ, είμαι ευγνώμων για όλα. Ιδιαίτερως ευχαριστώ **τους δωρητές και ευεργέτες μας, καθώς και εκείνους τους εκπροσώπους του πολιτικού μας βίου που μας βοήθησαν**.

Ευχαριστώ την **Πολιτεία** και τους υπέροχους δημόσιους λειτουργούς που γνώρισα, **την Εκκλησία και τον Ιερό κλήρο της** που έπαιξε πρωτεύοντα ρόλο στην πορεία του Εργαστηρίου, **τους εξαιρετικούς εθελοντές** που συνεργάστηκα, όλη την τοπική και ευρύτερη κοινωνία καθώς την οικογένειά μου και τους προσωπικούς μου φίλους.

Ως μητέρα του πολυαγαπημένου μου Γιώργου αλλά και ως «μάννα» των υπέροχων παιδιών του «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ», ευχαριστώ όλους μέσα από την ψυχή και την καρδιά μου για όλη σας την προσφορά και να είστε βέβαιοι ότι θα εξακολουθήσω διακριτικά να παρατηρώ και να βοηθώ το έργο, όσο υπάρχω.

Φυλάξτε, σας παρακαλώ, το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» ως κόρη οφθαλμού. Να θυμάστε τη ρήση του Ευαγγελίου: **«...έφ' όσον έποιήσατε ενί τούτων των αδελφών μου των έλαχίστων, έμοι έποιήσατε» Ματθ. (κε, 40)**.

**Σας εύχομαι Χρόνια Πολλά,
με Υγεία, Δύναμη και Αγάπη
και Ειρηνικό το 2014.**

Με ιδιαίτερη τιμή και αγάπη
Η Πρόεδρος του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»
Μαρία Τσούτσου

ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ
Μανταμάδος Μυτιλήνη
Μοναστήρι Ταξιαρχών

Ένα άλλο βράδυ άκουσα να κλαίει δίπλα. Χτύπησα την πόρτα και μπήκα. Μου 'δείξε πάνω στο κομοδίνο ένα μικρό ξύλινο σταυρό. «Είδες - μου λέει - γεννήθηκε η ευσπλαχνία». Έσκυψα τότε το κεφάλι κι έκλαψα κι εγώ.

Γιατί θα περνούσαν αιώνες και αιώνες και δε θα 'χαμε να πούμε τίποτα ωραιότερο απ' αυτό.

Τάσος Λειβαδίτης

Αγίου Ιωάννου Χρυσοστόμου: Εις το γενέθλιον του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού (Απόσπασμα)

Συγχωρέστε με, σας παρακαλώ, που νιώθω αδύναμος να συνεχίσω το λόγο πέρα από τον πρόλογο. Φοβούμαι να προχωρήσω στην έρευνα των πιο σημαντικών. Δεν κατέχω τον τρόπο. Δεν ξέρω που να στρέψω το λόγο. Τι να πω; για ποιο να μιλήσω; Βλέπω τη μητέρα, αντικρίζω το παιδί, όμως τον τρόπο της γέννησης δεν τον καταλαβαίνω. Όπου ο Θεός έχει άλλη βουλή, εκεί νικείται ο φυσικός νόμος, νικείται κι η τάξη του κόσμου. Δεν γεννήθηκε σύμφωνα με τους νόμους της φύσης. Θαυματουργήσε πάνω από τα όρια της φύσης.

Η φύση αδράνησε. Ενήργησε η βούληση του Δεσπότη. Τι απερίγραπτο δώρο! Ο Μονογενής που υπάρχει προαιώνια, αυτός που δεν εμπίπτει στις ανθρώπινες αισθήσεις, ο ασύνθετος, ο ασώματος, περιβλήθηκε το σώμα μου. Το σώμα που υπόκειται στη φθορά, που συλλαμβάνεται από τις αισθήσεις. Γιατί; Για να μπορέσει να μας διδάξει καθώς θα Τον βλέπουμε ανάμεσά μας κι έτσι να μας οδηγήσει σε εκείνα που τα χοϊκά μάτια μας αδυνατούν να δούνε. Οι άνθρωποι έχουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στα μάτια τους παρά στ' αυτιά τους κι έτσι αμφιβάλλουν για ό,τι δεν βλέπουν. Γι' αυτό ακριβώς ο Θεός ανέχθηκε να παρουσιαστεί με σώμα μπρος στα μάτια μας για να διαλύσει τις αμφιβολίες που είχαμε, ακούγοντας μόνο τα λόγια Του. Και γεννιέται από παρθένο που αγνοεί την υπόθεση και που δεν πήρε ενεργό μέρος στο γεγονός, ούτε συνεννοήθηκε για την πραγματοποίησή του. Η Παρθένος ήταν απλό όργανο της απόρρητης δύναμης του Θεού. Ένα μόνο πράγμα γνώριζε, εκείνο που ρώτησε κι έμαθε από τον Γαβριήλ. Όταν δηλαδή ρώτησε: «πώς είναι μοι τούτο επει άνδρα ου γινώσκω» εκείνος της είπε: «Αυτό θέλεις να μάθεις; Πνεύμα Άγιον επελεύσεται επί σε και δύναμις Υψίστου επισκιάσει σοι».

Και πώς, ενώ ήταν «μετ' αυτής», σε λίγο γεννήθηκε «εξ αυτής»; Όπως ο τεχνίτης όταν βρει εύπλαστη υλη, κατασκευάζει, πιο όμορφο το αγγείο, έτσι και ο Χριστός.

Επειδή βρήκε άγιο και το σώμα και την ψυχή της Παρθένου, φιλοτέχνησε έμψυχο Ναό δικό Του. Και αφού κει μέσα, με τον τρόπο που θέλησε, έπλασε τον καινούργιο άνθρωπο, και αφού τον περιβλήθηκε, γεννήθηκε σαν σήμερα χωρίς καθόλου να απεχθάνεται την κακόμοιρη ανθρώπινη πεσμένη φύση. Και φυσικά δεν θεώρησε προσβλητικό να περιβληθεί το δικό Του έργο. Αλλά και το δημιουργικό Του απολάμβανε την πιο μεγάλη δόξα με το να γίνει ένδυμα του δημιουργού Του. Όπως στην αρχική δημιουργία δεν ήταν δυνατό να υπάρξει άνθρωπος πριν πάρει ο Θεός στα χέρια Του τον πηλό, έτσι και το φθαρμένο ανθρώπινο σώμα δεν ήταν δυνατό να ανακαινιστεί, αν δεν γινόταν ένδυμα του δημιουργού.

Επιμέλεια: Μαρία Τσαμπάζη-Χατζή

ΕΤΗΣΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ EPR ΓΙΑ ΤΟ 2013 ΣΤΗΝ ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Στις 10 και 11 Ιουνίου 2013, πραγματοποιήθηκε το ετήσιο συνέδριο της EPR στο Δουβλίνο της Ιρλανδίας με θέμα: «Leading the way». Το συνέδριο διοργανώθηκε σε συνεργασία με το RehabCare, Οργανισμό της Ιρλανδίας σε θέματα αναπηρίας και μέλος της EPR σε συσχέτιση με την ανάληψη της προεδρίας της ΕΕ από την Ιρλανδία. Η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για την Αποκατάσταση γιόρτασε φέτος και την 20^η επέτειό της, προσφέροντας στους συμμετέχοντες την ευκαιρία να κοιτάξουν όλοι μαζί μπροστά και να ενθαρρύνουν τη δημιουργική σκέψη για να ανταποκριθούν καλύτερα στις προκλήσεις του μέλλοντος.

Το πρόγραμμα του Ετήσιου Συνεδρίου της EPR σκοπό είχε να προβληματίσει τους συνέδρους σχετικά με το πώς να αναδείξουν την ιδιαίτερη αξία των κοινωνικών υπηρεσιών, να αιτιολογήσουν την επιλογή των μέτρων που λαμβάνουν, τις μεθόδους μέτρησης που υιοθετούν και τη χρήση τους, ώστε να επηρεάζουν την κατανομή των πόρων και την πολιτική, καθώς και την ανάπτυξη των υπηρεσιών. Φέτος στο Ετήσιο Συνέδριο της EPR έγινε η τελετή απονομής του EQUASS. Στην εκδήλωση, την Τρίτη 11 Ιουνίου 2013 τιμήθηκαν όλοι οι οργανισμοί που έχουν πιστοποιηθεί κατά τη διάρκεια του έτους.

Η ομάδα εργαζομένων του Εργαστηρίου στο ετήσιο Συνέδριο της EPR στο Δουβλίνο, με την κ. Angela Kerins.

Από το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» συμμετείχαν έξι μέλη της διοίκησης των εργαζομένων: ο κ. Δημήτρης Χειμαριώτης, η κ. Μίνα Κυζιρίδη, η κ. Ιουλίτσα Λάκκα, η κ. Φαίνη Τσιμπουράκη, η κ. Χριστίνα-Μαρία Καράμπελα και ο κ. Χρήστος Πασσάς.

Το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» στην ολομέλεια του Συνεδρίου παρουσίασε το θέμα: «Οι πολιτιστικές

δραστηριότητες ως σύμμαχος για ποιοτική εκπαίδευση. Θεραπεία και κοινωνική ένταξη».

Η υπεύθυνη των διακρατικών συνεργασιών κ. Μίνα Κυζιρίδη στο συνέδριο της EPR στο Δουβλίνο.

Ακολουθεί περίληψη της εισήγησης:

«Η εικοσιετήριχη εμπειρία μας από τη λειτουργία του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» κατέδειξε ότι το ασφαλές, ζεστό, φωτεινό και σύγχρονο εξοπλισμένο περιβάλλον, σε συνδυασμό με ένα εκπαιδευτικό προσωπικό κατάλληλα επιμορφωμένο, που διαθέτει πάθος και αφοσίωση για την εργασία του, αλλά με την εφαρμογή του συστήματος ποιότητας της άριστης πρακτικής του EQUASS τα τελευταία χρόνια, επέδρασαν θετικά στην εξέλιξη των νοητικώς υστερούντων εκπαιδευομένων μας. Καταλυτικό όμως ρόλο στην όλη προσπάθειά μας έπαιξαν οι πολιτιστικές δράσεις: μουσική, τραγούδι, χορός, θέατρο, περιβαλλοντική εκπαίδευση, αθλητισμός, με κορυφαία το θέατρο. Αυτό απελευθέρωσε τις όποιες ψυχοδιανοητικές τους δυνατότητες, καλλιέργησε ένα πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας, βοήθησε στην εξάλειψη της κοινωνικής προκατάληψης απέναντι στα άτομα με νοητική υστέρηση και βοήθησε στην κοινωνική τους αποδοχή και ενσωμάτωση. Το γεγονός έχει διαπιστωθεί από την τοπική μας κοινωνία από τις ποικίλες πολιτιστικές δραστηριότητες και τις αλληλεπιδράσεις θεατρικές παραστάσεις που δόθηκαν κατά καιρούς.»

Οι συνέδροι είχαν, επίσης, την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε πληθώρα εργαστηρίων με πολύ ενδιαφέροντα θέματα που σχετίζονται με τον τομέα της εκπαίδευσης και αποκατάστασης των αναπήρων, καθώς και να ανταλλάξουν απόψεις και εμπειρίες με εργαζομένους σε άλλα μεγάλα ευρωπαϊκά κέντρα αποκατάστασης και εκπαίδευσης ατόμων με αναπηρίες.

4^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 4,5,6 Οκτωβρίου 2013, το 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αυτισμού, στο οποίο το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» εκπροσωπήθηκε από το Διευθυντή κ. Δημήτρη Χειμαριώτη, κοινωνιολόγο, τις κοινωνικές λειτουργούς, κ. Αντιγόνη Αντιόχου και Ευσταθία Γρέντζηλου, καθώς και την Ψυχολόγο κ. Ερμιόνη Τσούμα. Ο κ. Δημήτρης Χειμαριώτης παρουσίασε την εργασία της επιστημονικής ομάδας του Εργαστηρίου με θέμα: «Ο μαγικός κόσμος της Τέχνης, σύμμαχος στην αντιμετώπιση του αυτισμού», στην οποία παρουσίασε πρόγραμμα παρέμβασης σε εκπαιδευόμενους με διαταραχές αυτιστικού φάσματος.

Το πρόγραμμα, που εφαρμόζεται στο Εργαστήρι, είναι εξατομικευμένο και βασίζεται στη χρήση της Τέχνης (θεάτρου, θεατρικού παιχνιδιού, ζωγραφικής, μουσικοθεραπείας, χορού) παράλληλα με την ένταξη του εκπαιδευόμενου σε συγκεκριμένο τμήμα του Εργαστηρίου. Παρουσίασε μάλιστα την περίπτωση εκπαιδευόμενου, που η αξιολόγησή του κατέδειξε αρχικά πως πρόκειται για άτομο με σοβαρές δυσκολίες στην ένταξη και οριοθέτηση σε ομάδα συνομιλήτων, έλλειψη επικοινωνιακής διάθεσης και λεκτικής επικοινωνίας, καθώς και μεγάλη δυσκολία για κοινωνική επαφή. Αποτέλεσμα ήταν η βελτίωση στο επίπεδο της λεκτικής και μη λεκτικής επικοινωνίας, ο εμπλουτισμός των διαδραστικών ανταλλαγών με τους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους, η ένταξη σε ομάδα και η οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης.

Η μέθοδος που επιλέχθηκε ήταν η συμπεριφορική προσέγγιση και ιδιαίτερα η εκπαίδευση με καθοδήγηση το «σπάσιμο της εντολής» σε μικρότερα «κομμάτια», καθώς και η εκπαίδευση με τη μίμηση. Οι εκπαιδευτικοί και θεραπευτικοί στόχοι της μεθόδου ήταν:

- Να αναπτύξει ο εκπαιδευόμενος σχέση εμπιστοσύνης με τα πρόσωπα.
- Να εξοικειωθεί με το χώρο.
- Να συμμετέχει στα ενισχυτικά, πολιτιστικά προγράμματα του Κέντρου.
- Να ελεγχθεί η φαρμακευτική του αγωγή.
- Να ελεγχθούν οι στερεοτυπίες, οι αυτοτραυματισμοί και η επιθετικότητα.
- Να γίνει πιο κοινωνικός.
- Να ενταχθεί σε τμήμα κατάρτισης.

Ο Διευθυντής κ. Δημήτρης Χειμαριώτης στο βήμα, στο 4ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αυτισμού στη Θεσσαλονίκη.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» ΣΤΗΝ ΔΙΗΜΕΡΙΔΑ «ΔΟΥΛΕΥΟΥΜΕ ΜΑΖΙ»

Στις 12 και 13 Ιουνίου οι φορείς «ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ», «ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ», «ΕΣΤΙΑ», «ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ», συνεργάστηκαν και πραγματοποίησαν από κοινού διήμερο εκδηλώσεων με τίτλο: «Δουλεύουμε μαζί», στον πολυχώρο «ΤΕΧΝΟΠΟΛΙΣ» του Δήμου Αθηναίων.

Από το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» συμμετείχαν τρία διοικητικά στελέχη: ο κ. Αθανάσιος Σαπθαούρας, η κα Χαρά Τηλιγάδα και ο κ. Γιώργος Ιωάννου, καθώς και τρεις εκπαιδευόμενοι νέοι.

Τη δεύτερη ημέρα πραγματοποιήθηκε έκθεση προϊόντων, φωτογραφίας και ζωγραφικής από τους συμμετέχοντες φορείς.

Επίσης, πραγματοποιήθηκε βιωματική παρουσίαση των τμημάτων κατάρτισης από την υλοποίηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων προκατάρτισης και κατάρτισης από τους εκπαιδευόμενους νέους των φορέων.

Η ομάδα του Εργαστηρίου από τη συμμετοχή της στην Διημερίδα «ΔΟΥΛΕΥΟΥΜΕ ΜΑΖΙ».

Μεταξύ των ομιλητών της πρώτης ημέρας ήταν και ο Υποδιευθυντής του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ», κ. Αθανάσιος Σαπθαούρας με θέμα: «Η σπουδαιότητα της λειτουργίας των Κέντρων Διημέρευσης - Ημερήσιας Φροντίδας για ΑμεΑ και οι δυνατότητες εξέλιξής τους μέσω της παροχής ολοκληρωμένων ποιοτικών υπηρεσιών».

Παραθέτουμε αποσπάσματα από την ομιλία του κ. Αθανασίου Σαπθαούρα, Οικονομολόγου και Υποδιευθυντή του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»:

Αρχικά θα ήθελα να επισημάνω και να απαντήσω στο ερώτημα «γιατί είναι απαραίτητη και καθίσταται υποχρεωτική η εύρυθμη συνέχιση της λειτουργίας των Κέντρων μας;» Η απάντηση δίνεται άμεσα στον καθένα μας και περιέχεται στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΑμεΑ) του

Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.).

Από τις γενικές αρχές, που απορρέουν από τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ΑμεΑ προκύπτει το θεμελιώδες δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση, στην εργασία και την απασχόληση. Με σκοπό να πραγματοποιήσουν το δικαίωμα αυτό, χωρίς διάκριση και βάσει των ίσων ευκαιριών, τα Κράτη Μέλη εξασφαλίζουν ένα σύστημα ενταξιακής εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα και δια βίου μάθηση. Σ' αυτό το σημείο προκύπτουν δύο ερωτήματα:

- Τί γίνεται, όταν το άτομο με νοητική υστέρηση αποφοιτήσει από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Ειδικό Δημοτικό Σχολείο) ή ακόμη, σημαντικά λιγότερες οι περιπτώσεις, από την δευτεροβάθμια εκπαίδευση;
- Τί υπάρχει στην χώρα μας για τα άτομα με αναπηρία που δεν μπορούν, λόγω της ιδιαίτερης φύσης της αναπηρίας τους (νοητική υστέρηση), να ενταχθούν στο σύστημα της τυπικής εκπαίδευσης ή ποιες δυνατότητες έχουν για την συνέχεια της ζωής τους;

Απάντηση στα δύο αυτά κείρια ερωτήματα, τουλάχιστον για την Ελλάδα, δίνει η λειτουργία των Κέντρων Διημέρευσης - Ημερήσιας Φροντίδας για άτομα με αναπηρίες και πιο συγκεκριμένα για άτομα με νοητική υστέρηση. Στα Κέντρα μας εντάσσονται κυρίως άτομα που χρειάζονται ένα ειδικό περιβάλλον για να εκπαιδευτούν, να καταρτισθούν και τελικά να δημιουργήσουν.

Σκοποί λοιπόν των Κέντρων Διημέρευσης - Ημερήσιας Φροντίδας για άτομα με αναπηρίες και συγκεκριμένα για άτομα με νοητική υστέρηση είναι μεταξύ άλλων:

- Η προάσπιση των δικαιωμάτων στην εκπαίδευση.
- Η προώθηση όλων των δικαιωμάτων τους.
- Η ευαισθητοποίηση και η ενημέρωση του κοινωνικού συνόλου.
- Η εισήγηση στα αρμόδια νομοθετικά όργανα για τη βελτίωση και τροποποίηση της υπάρχουσας νομοθεσίας.

Ο Υποδιευθυντής του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» κ. Αθανάσιος Σαπλαούρας στο βήμα.

- Η υλοποίηση και άλλων προγραμμάτων, που θα λειτουργήσουν υποστηρικτικά.

ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ – ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΓΙΑ ΑμεΑ (ΝΟΗΤΙΚΗ ΥΣΤΕΡΗΣΗ)

Το μοντέλο λειτουργίας του Κέντρου Ημερήσιας Φροντίδας, επιδιώκει την ανάπτυξη της κοινωνικοποίησης, της συμμετοχικότητας και της κινητοποίησης των ατόμων με αναπηρίες, με προσωπικό που έχει κατάλληλη γνώση του έργου του, το οποίο παρέχει ασφάλεια και προστασία με τρόπο διακριτικό, με ανοιχτές σχέσεις με την κοινότητα και με περιβάλλον κοινωνικά εμπλουτισμένο σε ερεθίσματα.

Ατομικό Πλάνο Αποκατάστασης κατάρτιζεται ετησίως και βασίζεται στις διαπιστωμένες εκπαιδευτικές, ψυχολογικές και κοινωνικές ανάγκες των εκπαιδευομένων, όπως προκύπτουν από τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

Τα Κέντρα μας στην προσπάθειά τους να καλύψουν στο μέγιστο δυνατό βαθμό τις σύγχρονες ανάγκες των ατόμων με νοητική υστέρηση παρέχουν ένα ολοκληρωμένο πακέτο ποιοτικών υπηρεσιών που αναπτύσσεται σε τρεις βασικούς άξονες:

1. Κατάρτιση - Εργοθεραπεία σε πιστοποιημένα Εργαστήρια
2. Παροχή Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (Σ.Υ.Υ.)
3. Εμπλουτιστικά προγράμματα και προγράμματα κοινωνικοποίησης

ΣΤΕΓΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ (Σ.Υ.Δ.)

Η Υποστηριζόμενη Διαβίωση στοχεύει στην αποφυγή της περιθωριοποίησης ή της ιδρυματοποίησης των ατόμων, όταν το στενό οικογενειακό τους περιβάλλον αδυνατεί να υποστηρίξει τη διαβίωσή τους ή και μετά την απώλεια των γονέων τους. Οι σκοποί λειτουργίας των ΣΥΔ προσαρμόζονται στις ιδιαίτερες ανάγκες των διαβιούντων.

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΜΑΣ

Πιστεύουμε ακράδαντα ότι η ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών που προσφέρουν τα Κέντρα μας πρέπει να διασφαλίζεται. Τα Κέντρα μας, υιοθετώντας την παραπάνω άποψη, έχουν προχωρήσει στην απόκτηση διαφόρων πιστοποιητικών είτε σε εθνικό επίπεδο είτε ακόμη, χωρίς να είναι υποχρεωμένα, και στην απόκτηση διαφόρων πιστοποιήσεων από ανεξάρτητους ανεγνωρισμένους Ευρωπαϊκούς Φορείς.

Από όλα τα προαναφερθέντα σε σχέση με τις υπηρεσίες που παρέχουν τα Κέντρα Διημέρευσης – Ημερήσιας Φροντίδας για άτομα με νοητική υστέρηση προκύπτει αβίαστα η σπουδαιότητα της λειτουργίας τους και καθίσταται υποχρεωτική η ομαλή συνέχιση αυτής. Η λειτουργία τους συντελεί αποφασιστικά στη συνοχή της κοινωνίας και στην ύπαρξη ενός κοινωνικού κράτους πρόνοιας που συμβάλλει στον υψηλό δείκτη πολιτισμού της χώρας μας.

Πιστεύουμε ότι η Πολιτεία πρέπει να σταθεί αρωγός στα Κέντρα Διημέρευσης και να μεριμνήσει για τη βιωσιμότητά τους. Βέβαια επιδιώκουμε όλοι μας η ενίσχυση των Κέντρων αυτών να γίνει κατόπιν ενδελεχούς αξιολόγησής

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ

Την 1^η Δεκεμβρίου 2012, ημέρα Σάββατο και ώρα 7.30 μ.μ. το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» πραγματοποίησε μουσική εκδήλωση, στα πλαίσια του εορτασμού της παγκόσμιας ημέρας ατόμων με αναπηρία, στο Παπαστράτειο Μέγαρο Αγρινίου.

Επίσημος προσκεκλημένος και ομιλητής της βραδιάς ήταν ο διάσημος μουσικοσυνθέτης μας, Σταμάτης Σπανουδάκης και θέμα της εκδήλωσης ήταν: «Ελλάδα, Χριστός και αδύναμος άνθρωπος».

Ακαρνανίας κ. Κοσμάς, ιερείς της πόλεώς μας, ο Πρέσβης της Κύπρου κ. Ιωσήφ Ιωσήφ, η Αντιδήμαρχος Αγρινίου κα Κων/θα Κατσαρή, ο Πρόεδρος της ΕΛΕΠΑΠ Αγρινίου κ. Επαμεινώνδας Τάνταρος, η Γενική Διευθύντρια Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος κα Διονυσία Σαμαντά, ο συμπολίτης μας ομότιμος Καθηγητής Βυζαντινής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Αθανάσιος Παλιούρας και πλήθος κόσμου από Αργίνο, Μεσολόγγι και Αιτωλικό. Απνύθυνα χαιρετισμό: ο Μητροπολίτης Αιτωλ/νίας κ. Κο-

Σε μια κατάμεστη από πλήθος αγρινιωτών και μεσολογγιτών αίθουσα, συντονιστήκαμε όλοι στους χτύπους της καρδιάς. Στους γνώριμους χτύπους της αγάπης. Αξιωματούχοι και απλοί πολίτες.

Παρόντες ήταν ο Μητροπολίτης Αιτωλίας &

σμάς, ο οποίος, αφού ευχαρίστησε και συνεχάρη για τη διοργάνωση της γιορτής την Πρόεδρο και όλους τους εργαζόμενους του Εργαστηρίου τόνισε: «όλοι τους μας διδάσκουν, μέσα από το επιτελούμενο έργο τους, να αγαπάμε με την πανθομολογούμενη αγάπη που επιδεικνύουν στους νέους». Συνεχάρη για το θέμα της εκδή-

ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

ήλωσης, καθώς και τον μουσικοσυνθέτη κ. Σταμάτη Σπανουδάκη για την ορθόδοξη χριστιανική ομολογία του, μέσα από το έργο του αλλή και με την παρουσία του στον καλλιτεχνικό χώρο της Ελλάδας και της διεθνούς κοινότητας.

Ο Πρέσβης της Κύπρου, ο οποίος εξέφρασε τη χαρά του για την παρουσία του στην εκδήλωση ανατρέχοντας και στην εκδήλωση του 2011, στην οποία, επίσης, είχε κληθεί και παρευρεθεί. Η Αντιδήμαρχος κα Κων/θα Κατσαρή τόνισε πως η συγκεκριμένη εκδήλωση εκπέμπει ένα ελπιδοφόρο μήνυμα.

Στη συνέχεια το λόγο πήρε η κα Μαρία Χρονπούλου, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, η οποία καλωσόρισε εκ μέρους του Εργαστηρίου τους παρευρισκόμενους. Μεταξύ άλλων, ανακοίνωσε την ίδρυση και λειτουργία δύο Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης, που θα λύσει το πρόβλημα της διαβίωσης ατόμων που στερούνται παντελώς γονεϊκής παρουσίας και φροντίδας.

Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης παρουσιάστηκαν μαγνητοσκοπημένα στιγμιότυπα, επιλεγμένα από τον ίδιο το συνθέτη, από τη συναυλία του έργου του «ΜΑΡΜΑΡΩΜΕΝΟΣ ΒΑΣΙΛΙΑΣ», που δόθηκε στο κατάμεστο αρχαίο θέατρο Ηρώδου του Αττικού.

Τέλος πήρε το λόγο ο κ. Σταμάτης Σπανουδάκης,

ο οποίος πρώτα επισήμανε τη μεγάλη σημασία που είχε και έχει για τη ζωή του το πρόσωπο του Χριστού, ύστερα από τη συνάντησή μαζί Του στα χρόνια της νεότητάς του στη Γερμανία. Η μουσική του είναι ύμνος σ' Εκείνον και στην Ελλάδα. Στην Ελλάδα όχι την φθαρμένη της εκδοχή του σήμερα, αλλά στην ιδεώδη της μορφή. Με την απλότητά του και την αμεσότητα στην επικοινωνία του κέρδισε τις καρδιές των παρισταμένων. Ο ίδιος με την κιθάρα του και τους συνεργάτες του κ. Νίκο Μάκαρη στο βιολί και κα Στελίνα Κοντοπούλου στο τραγούδι μας θύμισαν κάποια από τα

τραγούδια του. Ήταν μια βραδιά, αθηινή γιορτή.

Την εκδήλωση έκλεισε η χορωδία των εκπαιδευόμενων νέων του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» με τραγούδια ελλήνων συνθετών. Με την κα Νικολίνα Σταματοπούλου στο πιάνο και την κα Ευσταθία Γρέντζελου στη διεύθυνση, γέμισε η αίθουσα από μουσικές υπέροχες και ήχους θαυμάσιους που σκόρπισαν χαρά και συγκίνηση. Κι ένα δίδαγμα πως η αγάπη κάνει θαύματα.

Επιμέλεια: Ελένη Μούρτη - Μάθαινου
Φιλολόγος

ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΔΕΛΤΑ

(1874 - 1941)

Μυθιστοριογράφος, διηγηματογράφος, η Πηνελόπη Δέλτα, είναι μία πολύπλευρη προσωπικότητα, ίσως η σημαντικότερη γυναικεία φυσιογνωμία στις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα, μία κρίσιμη και άκρως ταραγμένη περίοδο για τον ελληνισμό, που χαρακτηρίζεται από πολιτική αστάθεια, οικονομική κρίση, ραγδαίες αλλαγές και ανακατατάξεις. Γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια, το 1874, και ήταν το τρίτο παιδί του μεγαλέμπορου, πολιτικού και μεγάλου εθνικού ευεργέτη, Εμμανουήλ Μπενάκη και της Βιργινίας Χωρέμη.

Μεγαλωμένη μέσα σ' ένα αυστηρό, μεγαλοαστικό περιβάλλον, είχε τη δυνατότητα να πάρει σημαντική μόρφωση σύμφωνα με τα πρότυπα της εποχής και να δείξει από πολύ νωρίς την κλίση της προς τα γράμματα και την απaráμιλλη τέχνη του λόγου. Αρκετά νέα, επηρεασμένη από την ιστορία της Ελλάδας και τον εθνισμό της εποχής έγραψε βιβλία, μέσα στα οποία αποτυπώνονται τα προσωπικά της βιώματα, η δική της θεματική, αηλιά και η κυρίαρχη ιδεολογία και οι παιδαγωγικές τάσεις της εποχής.

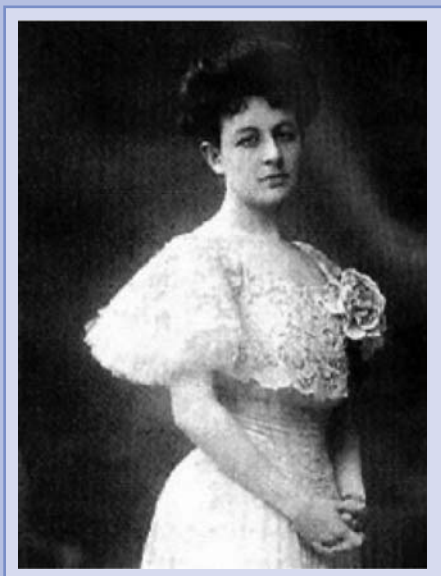
Το 1895 παντρεύτηκε τον πλούσιο έμπορο, Στέφανο Δέλτα, και απέκτησε μαζί του τρεις κόρες: τη Σοφία, τη Βιργινία και την Αλεξάνδρα. Ο γάμος της με το φωτισμένο δημοτικιστή, Στέφανο Δέλτα, της έδωσε την ευκαιρία να μελετήσει τη λογοτεχνική παραγωγή της δημοτικής και να έλθει σε επαφή με τους πρωτεργάτες του δημοτικισμού.

Το 1905 γνωρίστηκε με τον Ίωνα Δραγούμη στην Αλεξάνδρεια και συνδέθηκε μαζί του με πλατωνικό δεσμό. Γνωρίστηκε επίσης με τους δημοτικιστές Μ. Τριανταφυλλίδη, Δ. Γληνό, Α. Δηλμούζο κ.α. και έγινε μέλος του «Εκπαιδευτικού Ομίλου», που σκοπό είχε την εφαρμογή ενός νέου γλωσσικού και εκπαιδευτικού συστήματος στην ελληνική εκπαίδευση. Η συμμετοχή της στον «Εκπαιδευτικό Όμιλο» ενισχύει το ενδιαφέρον της για τη γλώσσα, την εθνική μόρφωση, τα εκπαιδευτικά ζητήματα, τη σύνταξη βιβλίων κ.α. Παράλληλα μελετά τη βυζαντινή ιστορία και αλληλογραφεί με το Γάλλο βυζαντινολόγο G. Schlumberger, του οποίου το βιβλίο «Βυζαντινή Εποποιία» της έδωσε την έμπνευση για τη συγγραφή των μυθιστορημάτων της, που αναφέρονται στο Βυζάντιο. Το στρατιωτικό κίνημα στο Γουδί, το 1909, την εμπνέει να γράψει το βιβλίο της «Παραμύθι χωρίς όνομα», το οποίο πολύ αργότερα διασκεύασε για το θέατρο ο Ι. Καμπανέλλης.

Από το 1910 η οικογένεια Δέλτα εγκαθίσταται στην Αθήνα και το 1914 ο πατέρας της εξελέγη δήμαρχος Αθηναίων. Ανάμεσα στην οικογένεια Μπενάκη, φανατική Βενιζελική, την Πηνελόπη Δέλτα και τον Ελευθέριο Βενιζέλο αναπτύσσεται μία ισχυρή φιλία, που θα διαρκέσει μέχρι το θάνατο του τελευταίου. Τα δραματικά γεγονότα

που θα διαδραματιστούν στη συνέχεια στη χώρα (η δολοφονία του Ίωνα Δραγούμη, η δολοφονική απόπειρα εναντίον του Βενιζέλου, η Μικρασιατική καταστροφή) τραυμάτισαν την ευαίσθητη ψυχοσύνθεσή της, αλλά παρά την άσχημη κατάσταση της υγείας της, μαζί με τον πατέρα της, ανέλαβε πρωτοβουλίες για την ενίσχυση και την περίθαλψη των προσφύγων. Η οικογένεια δαπάνησε μεγάλα χρηματικά ποσά για συσσίτια, προσφυγικά νοσοκομεία, εργαστήρια και άλλα, ενώ η ίδια εργάστηκε με σθένος για το σκοπό αυτό. Όμως ο πόλεμος της Αλβανίας που θα ακολουθήσει και η επίθεση των Γερμανών εναντίον της χώρας θα κλονίσουν σοβαρά την ήδη κλονισμένη από την πολιομυελίτιδα υγεία της και θα την οδηγήσουν σιγά-σιγά προς το τέλος. Παρά τις αντίξοες αυτές συνθήκες και τις δυσκολίες, η Πηνελόπη Δέλτα δεν σταμάτησε το καρποφόρο εθνικό και συγγραφικό της έργο, που σηματοδότησε την πορεία της παιδικής λογοτεχνίας στη χώρα κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα και διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην αγωγή και αισθητική καλλιέργεια των παιδιών για πολλές δεκαετίες, μέχρι σήμερα.

Η Πηνελόπη Δέλτα αυτοκτόνησε με δηλητήριο στις 2 Μαΐου 1941, ημέρα κατά την οποία τα γερμανικά στρατεύματα κατέλαβαν την Αθήνα. Πάνω στον τάφο της χαραχτηκε η λέξη «ΣΙΩΠΗ».

Έργα της είναι:

Για την πατρίδα (1909),

Παραμύθι χωρίς όνομα (1910),

Τον καιρό του Βουλγαροκτόνου (1909),

Παραμύθια και άλλα (1915),

Η ζωή του Χριστού (1925),

Ο τρελιαντώνης (1932),

Πρώτες ενθυμήσεις (1932),

Ο μάγικας (1937),

Τα μυστικά του βάλτου (1937),

Ρωμιπούλλες (1939).

Το 1978 εκδόθηκε το έργο της «Ελευθέριος Βενιζέλος: ημερολόγιο, αναμνήσεις, μαρτυρίες, αλληλογραφία», ενώ το 1938 κυκλοφόρησε το ανέκδοτο μυθιστόρημά της με τίτλο «Το Γκρέμισμα», το οποίο είχε εγκαταλείψει το 1927.

Επιμέλεια: Βαρβάρα Μικέλλη

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ 2012

Στις 21 Δεκεμβρίου 2012, στην Β' Εκπαιδευτική Μονάδα του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ», στο Αγρίνιο, σε εορταστική ατμόσφαιρα έγινε η Χριστουγεννιάτικη γιορτή του Εργαστηρίου.

Όλοι χάρηκαν και απόλαυσαν το δρώμενο που παρουσίασαν οι νέοι, τραγούδησαν μαζί με τη χορωδία, την οποία διήυθνε η κα Ευσταθία Γρέντζελου. Στα παιδιά μοιράστηκαν συμβολικά δώρα και όλοι οι παρευρισκόμενοι αλληλοευχέτηκαν μέσα σε κλίμα ευφροσύνης για τις επερχόμενες γιορτές του δωδεκαημέρου.

Τη γιορτή τίμησαν με την παρουσία τους: η αντιδήμαρχος κα Κωνσταντίνα Κατσαρή, ο Αστυνομικός Διευθυντής Ακαρνανίας κος Δημήτριος Τσακαρδάνος, ο Σμηναγός κ. Ηλίας Σμπώκος, ο Επισμναγός κος Σπυρίδων Παπαχρήστος από το αεροπορικό απόσπασμα Αγρινίου.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΣΑΪ 2013

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» πραγματοποίησε με μεγάλη επιτυχία πολιτιστική εκδήλωση, μουσικό απογευματινό τσάι, την Κυριακή 3 Μαρτίου 2013, στην αίθουσα «ΕΡΙΦΥΛΗ» του Ναυταθλητικού - Περιβαλλοντικού Κέντρου στο Μεσολόγγι.

Στην εκδήλωση απηύθυνε χαιρετισμό η κα Πόπη Δατσέρη, Αντιπρόεδρος του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ».

Τη μουσική κάλυψη παρέιχε ο μουσικός κος Χρήστος Βλάχογιάννης με την ορχήστρα του. Η λαογραφική ομάδα δημοτικών χορών του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» άνοιξε τους χορούς. Ο κος Παναγιώτης Αθανασίου, ζωγράφος, πρόσφερε εις μνήμην του Γεωργίου Τσούτσου υπέροχο πίνακα ζωγραφικής για τη λαχειοφόρο. Τελικώς αυτός θα κοσμήσει την αίθουσα του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ».

Υπέροχα γλυκίσματα και εδέσματα πρόσφεραν κυρίες από το Μεσολόγγι και το Αιτωλικό. Επίσης παρέστησαν εκπρόσωποι των τοπικών αρχών από το Μεσολόγγι και το Αγρίνιο.

Άλλη μια μουσική εκδήλωση του Εργαστηρίου πραγματοποιήθηκε με επιτυχία, κάτι που απέδειξε η μεγάλη συμμετοχή και η χαρά, με την οποία απεχώρησαν οι παρευρεθέντες.

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

«ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΑΔΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Την Παρασκευή 24 Μαΐου 2013, πραγματοποιήθηκε η ετήσια εκδρομή του Εργαστηρίου, όπως κάθε χρόνο πριν τη λήξη της εκπαιδευτικής χρονιάς.

Με σύμμαχο τον ωραίο ανοιξιάτικο καιρό και φόντο την απέραντη μαγεία της λιμνοθάλασσας και τις λικνιζόμενες γαΐτες της, οι νέοι του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» χάρηκαν, απόλαυσαν το νόστιμο μενού, διασκέδασαν με τα τραγούδια και τους χορούς και αποχώρησαν με την ψυχή αναπτερωμένη.

Κατασκήνωση «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ», στο Ναυταθλητικό - Περιβαλλοντικό Κέντρο στο Μεσολόγγι

Από τις 5 έως 14 Ιουλίου πραγματοποιήθηκε η κατασκήνωση των νέων μας στο Ναυταθλητικό - Περιβαλλοντικό Κέντρο, στο Μεσολόγγι. Οι εκπαιδευόμενοι είχαν τη δυνατότητα να απολαύσουν τη θάλασσα, την ομορφιά της φύσης, το παιχνίδι, την ομαδική ζωή και την ανεμελιά των διακοπών.

Την Παρασκευή 12 Ιουλίου έγινε η καθιερωμένη αποχαιρετιστήρια γιορτή, στην οποία παρευρέθηκαν: ο πατήρ Νικόλαος ως εκπρόσωπος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη μας. Ο κ. Νίκος Νικολόπουλος, βουλευτής Αχαΐας, ο κ. Γεώργιος Κασσαβέτης, πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου, ο κύριος Κώστας Σύρος, πρόεδρος ΝΟΔΕ, η κυρία Διονυσία Σαμαντά, Γενική Διευθύντρια Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, το Διοικητικό Συμβούλιο του Εργαστηρίου, εθεληντές, γονείς των εκπαιδευομένων νέων μας και άλλοι προσκεκλημένοι.

Οι εκπαιδευόμενοι παρουσίασαν ένα εντυπωσιακό πρόγραμμα με γυμναστικές επιδείξεις, θεατρικό πρωτότυπο δρώμενο με τίτλο: «Προστατεύω το περιβάλλον. Ο ρόλος της ανακύκλωσης». Η χορωδία υπό τη διεύθυνση της κας Ευσταθίας Γρέντζελου, Κοινωνικής Λειτουργού του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» παρουσίασε τραγούδια παραδοσιακά από διάφορα μέρη της Ελλάδας.

Για άλλη μια φορά οι νέοι μας ενθουσίασαν με την επιμελημένη παρουσίαση της γιορτής.

Τα τρόφιμα της κατασκηνωτικής περιόδου εξασφάλισε και εφέτος η Ιερά Μητρόπολη Αιτωλίας και Ακαρνανίας, την οποία θερμότατα ευχαριστούμε.

Ευχόμαστε η προστάτιδα του Εργαστηρίου μας, Παναγία η Ελεούσα, να χαρίσει στο μέλλον κι άλλες κατασκηνωτικές χαρές στους νέους μας.

ΤΕΛΕΤΗ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ 2014

Πραγματοποιήθηκε στις 30-9-2013 στο Μεσολόγγι και την ίδια μέρα στο Αγρίνιο η υποδοχή της ολυμπιακής φλόγας στο πλαίσιο των χειμερινών ολυμπιακών αγώνων (Ρωσία-2014).

Το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» εκπροσώπησαν δύο εκπαιδευόμενοι νέοι, οι οποίοι συμμετείχαν ως λαμπαδηδρόμοι: η Παρασκευή Γίδα στο Μεσολόγγι και ο Χριστόφορος Γιαννιτσέλης στο Αγρίνιο. Το ιερό φως μετέφεραν συνολικά 150 λαμπαδηδρόμοι περνώντας από πολλές πόλεις και νομούς της χώρας με τελευταίο σταθμό το Καλλιμάρμαρο Παναθηναϊκό Στάδιο όπου εκεί πραγματοποιήθηκε η παράδοση της φλόγας στους εκπροσώπους της Ρωσίας.

Επιμέλεια: Ελένη Μούρτη - Μάλλαιου

ΠΑΝΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Ζωγράφος

Ο ζωγράφος, Πάνος Αθανασίου, ανήκει στην ομάδα εκείνη των καλλιτεχνών, που αδιαφορώντας για τις δημόσιες σχέσεις, την προβολή και τη φανταχτερή μεγαλοσύνη, μένουν μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας αφοσιωμένοι στην τέχνη τους, μέσα από την οποία θέλουν να εκφράσουν τον ψυχισμό, τις αναζητήσεις, τις δεξιότητες και τις ευαισθησίες τους, αλλιώς και να επικοινωνήσουν με τους συνανθρώπους τους.

Γεννημένος το 1944 στο Μεσολόγγι, την πόλη με την ένδοξη ιστορία, το ιδιαίτερο χρώμα και τις υπέροχες φυσικές ομορφιές, ζει και εργάζεται εκεί μόνιμα, δημιουργώντας ένα ζωγραφικό έργο, που το χαρακτηρίζει η λιτότητα της διατύπωσης, η αμεσότητα και η εκφραστική δύναμη. Είναι παντρεμένος με τη Δήμητρα Λύτρα, η οποία υπήρξε η πηγή της έμπνευσής του. Έχει δύο εξαιρετικά παιδιά, την Ειρηλένα και το Γιωργή. Με τη ζωγραφική ασχολήθηκε σχετικά μεγάλος και ως αυτοδίδακτος ζωγράφος

έλαβε μέρος σε διάφορες ομαδικές εκθέσεις, όπου διακρίθηκε και απέσπασε το πρώτο βραβείο (Παναιτωλοακαρνανική έκθεση το 1981, όπου μέλη της επιτροπής ήταν οι γνωστοί μεσολλογίτες ζωγράφοι, Άγγελος Γεράσιμος και Γιάννης Κασόλης, Πανελλαδική έκθεση ερασιτεχνών το 2000 στη Πάτρα, έκθεση που διοργάνωσε ο Δήμος Μεσολογγίου με το Πολεμικό Ναυτικό). Επιπλέον, έχει φιλοτεχνήσει με θαυμάσιο τρόπο την αίθουσα «Εριφύλη» του Ναυταθλητικού Κέντρου του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» στο Μεσολόγγι.

Το καλοκαίρι είχα τη χαρά να συναντήσω το ζωγράφο και να συνομιλήσουμε για το έργο του, ένα έργο γεμάτο ευαισθησία και νοσταλγική διάθεση, όπου κυριαρχούν οι απαλοί χρωματικοί συνδυασμοί, αλλιώς και το άσπρο - μαύρο, η καθαρότητα της γραμμής και η ρεαλιστική απεικόνιση. Το έργο του έχουν κυρίως ως θέμα τους το Μεσολόγγι και είναι ο μόνος ζωγράφος μέχρι τώρα, που ζωγραφίζει σχεδόν αποκλειστικά τον τόπο του. Ο φυσικός χώρος που το περιβάλλει, η λιμνοθάλασσα, οι ασχολίες των απλών ανθρώπων, οι δρόμοι, οι γειτονιές, τα κτίρια είναι τα θέματα από τα οποία αντλεί την έμπνευση του και αγαπά ιδιαίτερα.

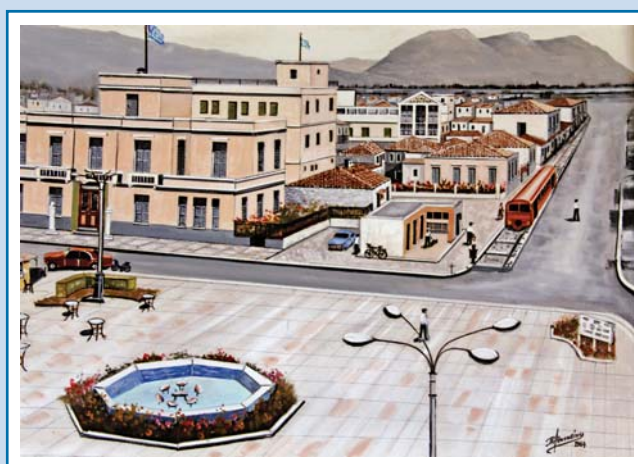

Οι νοσταλγικές εικόνες μιας άλλης εποχής, που ανήκει πια στο παρελθόν και κάθε τι που μοιάζει πεζό και αδιάφορο για τους πολλούς, προσελκύουν το ιδιαίτερο βλέμμα του ζωγράφου και μετουσιώνονται σε ζωγραφική. Η ανθρωπινή μορφή δε τον ενδιαφέρει ιδιαίτερα, μένει πιστός στο αγαπημένο του θεματικό μοτίβο, την τοπιογραφία και το Μεσολόγγι, προσπαθώντας να εικονίσει ευσύνοπτα και απλά την ομορφιά μιας πολιτείας μοναδικής και ιδιαίτερης.

Εν κατακλείδι ο Πάνος Αθανασίου βρίσκεται σ' έναν διαρκή διάλογο με το χώρο (που παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στο έργο του), βλέπει, αισθάνεται, ζωγραφίζει τον κόσμο με το δικό του τρόπο, αλλά και καλεί το θεατή σε ένα δημιουργικό διάλογο, μια κατάθεση στη μνήμη μιας πόλης, που σφράγισε την ιστορία του νεότερου ελληνισμού. Ο ζωγράφος διατηρεί μόνιμη γκαλερί στο κέντρο του Μεσολογίου, στην οδό Ραζή-Κότσικα.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» και η Συντακτική Επι-

τροπή του περιοδικού «Πηλιόδες» ευχαριστούν θερμά το ζωγράφο για την ευγενική προσφορά έργων του σε διάφορες εκδηλώσεις, προκειμένου να ενισχυθεί οικονομικά το Εργαστήρι.

Φέτος αφιέρωσε ένα μεγάλο πίνακα στη μνήμη του αθλησμόνητου, Γιώργου Α. Τσούτσου, ο οποίος θα κοσμήσει το νέο οικότροφείο των παιδιών μας στο Αγρίνιο. Του ευχόμαστε, υγεία, ευτυχία και επιτυχία στο έργο του.

Επιμέλεια: Βαρβάρα Μικέλλη

Ο ΕΤΗΣΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»

Το Σάββατο, 28 Οκτωβρίου, πραγματοποιήθηκε στον Ιερό Ναό της Παναγίας Αιτωλικού, η θεία λειτουργία του Εργαστηρίου μας.

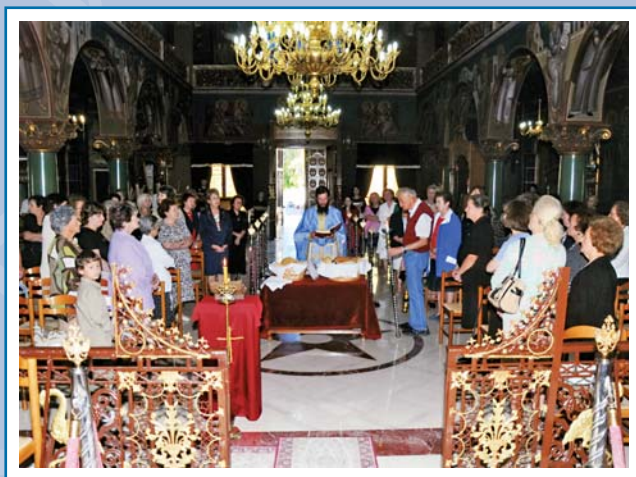
Στον εκκλησιασμό συμμετείχαν φίλοι μας από το Αγρίνιο και το Μεσολόγγι, που για ακόμη μια χρονιά ανταποκρίθηκαν στην πρόσκλησή μας και τους ευχαριστούμε πολύ.

Στο τέλος της θείας λειτουργίας έγινε αρτοκλασία και εψάλλη επιμνημόσυνη δέηση για τους ανθρώπους του Εργαστηρίου που έχουν αποβιώσει.

Στη συνέχεια προσφέρθηκε καφές σε παραλιακό καφέ του Αιτωλικού, όπου δόθηκε η ευκαιρία στους παρευρισκόμενους να δοθούν και να μιλήσουν μέσα σε ένα όμορφο περιβάλλον και με καλή διάθεση.

Ελπίζουμε στην ανταπόκριση των φίλων μας και σε άλλες εκδηλώσεις, καθώς η συμπάρασταση όλων δυναμώνει την προσπάθειά μας για τη στήριξη των ανθρώπων με νοτική υστέρηση και όλα όσα τη συνοδεύουν.

Κείμενο: Μαρία Τσαμπάκη-Χατζή

Φίλος ή φίλη μας που κατοικεί στην Αγγλία, παρακολουθεί με ζωηρό ενδιαφέρον την πορεία του Εργαστηρίου και κρύβει επιμελώς την ταυτότητά του, μας αιφνιδιάζει ευάριστα με την οικονομική του ενίσχυση, με τα τρυφερά και γεμάτα αγάπη λόγια του, τις ευχές του προς την Πρόεδρο, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τους εργαζόμενους. Ένα δείγμα της γεμάτης καλοσύνης ψυχής του είναι απόσπασμα από το σημείωμά του «Καλή δύναμη σ' εσάς που φροντίζετε τα' αγγελούδια. Ο Θεός να δίνει σ' όλους σας υγεία και χαρά και η Παναγία να σας σκεπάζει». Ευχαριστούμε για το μάθημα ανθρωπιάς που μας δίνει ο ανώνυμος φίλος ή φίλη.

Καλή δύναμη σε εσάς που
φροντίζετε τα αγγελούδια.
Ο Θεός να δίνει σε όλους σας
υγεία και χαρά και η Παναγία
να σας σκεπάζει!

ΦΙΛΙΚΟΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΠΑΛΑΙΜΑΧΩΝ ΠΑΝΑΙΤΩΛΙΚΟΥ - ΣΠΑΡΤΗΣ

Οργανώθηκε τη Δευτέρα 30 Σεπτεμβρίου 2013 στο γήπεδο του Παναιτωλικού στο Αγρίνιο, φιλικός αγώνας μεταξύ των παιλαμάχων Α.Ε. Σπάρτης και των παιλαμάχων του Παναιτωλικού για την ενίσχυση του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ». Ο αγώνας διεξήχθη με επιτυχία και ο κόσμος που συμμετείχε έδειξε για μια ακόμα φορά την ευαισθησία του και ότι γνωρίζει να ανταποκρίνεται έμπρακτα στο κάλεσμα για βοήθεια.

Ο Θ. Π. Βρυζάκης και η «Έξοδος του Μεσολογγίου»

Ο Θ. Π. Βρυζάκης, ο «εικαστικός» της ιστορίας της Ελληνικής Επανάστασης, γεννήθηκε στη Θήβα το 1814 και πέθανε στο Μόναχο το 1878. Γιός απαγονησμένου από τους Τούρκους αγωνιστή, πέρασε τα νεανικά του χρόνια στο «Πανελλήνιο Σχολείο», το ορφανοτροφείο που ίδρυσε ο Καποδίστριας το 1828 στην Αίγινα, με σκοπό να εκπαιδεύσει παιδιά των αποθανόντων αγωνιστών και να δημιουργήσει πνευματικά στελέχη για την αναγεννώμενη Ελλάδα. Ο Βρυζάκης ακολούθησε το 1832 στο Μόναχο τον Φρειδερίκο Θείρσιο, φιλέλληνα καθηγητή της Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου, που βρισκόταν στην Ελλάδα σαν δάσκαλος του βασιλιά Όθωνα και ο οποίος τον επέλεξε για τις καλλιτεχνικές του επιδόσεις. Εκεί φοίτησε στο «Ελληνικό Ινστιτούτο», που συνέχιζε το έργο του «Πανελληνίου Σχολείου» και έπληθε πνευματικά τους νέους με τα ιδεώδη της αρχαίας Ελλάδας.

Στη βαυαρική πρωτεύουσα επικρατούσε φιλελληνικό πνεύμα και πολλοί καλλιτέχνες και περιηγητές ενδιαφέρονταν για τα γεγονότα της Ελληνικής Επανάστασης, απ' όπου αντλούσαν την έμπνευσή τους για το έργο τους. Ο Βρυζάκης έμελλε να συνδυάσει τη ρομαντική φιλελληνική θεώρηση με τη λεπτομερειακή ακαδημαϊκή απόδοση των γεγονότων. Για να διαμορφώσει προσωπική αντίληψη για το χώρο που διαδραματίστηκαν οι σκηνές και να γνωρίσει τους πρωταγωνιστές που τις ενσάρκωναν, επισκέφθηκε από το 1848 ως το 1851 τους ιστορικούς τόπους και μελέτησε τις φυσιογνωμίες των ζώντων αγωνιστών.

Από το 1851 ως το 1865 δημιούργησε τα περισσότερα έργα του, που διαδόθηκαν παντού, επειδή λιθογραφήθηκαν σε διάφορες πόλεις της Ευρώπης. Επίσης οι συχνές συμμετοχές του με μεγάλες ιστορικές συνθέσεις σε διεθνείς εκθέσεις και η διάκρισή του με βραβεία, εδραίωσαν τη φήμη του ως ζωγράφου των δραματικών γεγονότων της Ελληνικής Επανάστασης. Είναι ζωγράφος μιας σειράς έργων που την έμπνευσή τους και το θέμα τους οφείλουν στα ιστορικά και δραματικά γεγονότα του Μεσολογγίου από το 1824 έως το 1826: η Υποδοχή του λόρδου Βύρωνα στο Μεσολόγγι, η Αυτοθυσία του Καυάλη και η Έξοδος του Μεσολογγίου. Απ' όλη αυτή τη σειρά ο ίδιος ο Βρυζάκης θα ξεχωρίσει, αλλά και η κριτική της εποχής θα επαινέσει ιδιαίτερα, την Έξοδο του Μεσολογγίου.

Το έργο αυτό, πήρε μέρος σε πολλές εκθέσεις (1853 Βιέννη, 1855 Παρίσι, 1862 Λονδίνο, 1867 Λειψία, 1884 έκθεση του Αγώνα «Παρνασσός», 1911 Ρώμη). Η Έξοδος γίνεται ιδιαίτερα γνωστή και αγαπητή τον περασμένο αιώνα, γιατί ήδη από το 1856 κυκλοφορούν οι πρώτες λιθογραφίες με τη διγύλιση αφιέρωση στο βασιλιά της Ελλάδας Όθωνα και την ένδειξη «Θεόδωρος Π. Βρυζάκης εποίει».

Το έργο είχε εκτελέσει ο Βρυζάκης τρεις φορές. Το ένα το κληροδότησε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών μετά το θάνατό του, απ' όπου το 1900, έτος ίδρύσεως της Εθνικής Πινακοθήκης, παραδίδεται σε αυτήν μαζί με άλλα έργα του καλλιτέχνη.

Το δεύτερο κληροδοτήθηκε στο Μεσολόγγι. Ο πίνακας της Εξόδου που βρισκόταν στο Δημαρχείο, πρέπει να αναφέρουμε, ότι ήταν κατεστραμμένος και επιδιορθωμένος κακότεχνα, γι' αυτό το 1908, ο τότε δήμαρχος Μεσολογγίου Στάϊκος θα αναθέσει την κατασκευή αντιγράφου του πρωτότυπου έργου στον Πελεκάση, ζωγράφο από την Ζάκυνθο. Το αντίγραφο δε αυτό μεταφερόταν κατά τη λιτανεία της επετείου. Το 1926 όμως, για τις εορταστικές εκδηλώσεις της εκατονταετηρίδας της Εξόδου, ο τότε δήμαρχος Χρ. Ευαγγελάτος, επειδή το πρωτότυπο ήταν καταστραμμένο από τις επιδιορθώσεις, όπως προανέφερα, και ένα αντίγραφο δεν αρμόζει σε μια τόσο επίσημη και σημαντική επέτειο, δανείζεται από την Εθνική Πινακοθήκη με τη μεσολάβηση του υπουργείου Παιδείας, τον πίνακα της Εξόδου του Βρυζάκη, που ανήκει στις συλλογές της. Το έργο παρέμεινε εκεί έως ότου η μεγάλη πυρκαγιά του 1929

που ξέσπασε στο Δημαρχείο Μεσολογγίου, αποτέφρωσε όχι μόνο το αντίγραφο του Πελεκάση, αλλά και τα δύο αυθεντικά έργα του Βρυζάκη με θέμα την «Έξοδο». Μετά την πυρκαγιά του 1929, ο Μεσολογγίτης ζωγράφος Άγγελος Κασόλας θα δημιουργήσει το καλύτερο και πιο γνωστό αντίγραφο ενός μεγάλου έργου που χάθηκε. Το αντίγραφο αυτό βρίσκεται πλέον στην Πινακοθήκη του Δήμου Μεσολογγίου και φέρει την υπογραφή **ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΣΟΛΑΣ** σ' αριστερά και την ένδειξη «εκ του εργαστηρίου Δημ. Ζ. Κασόλα και υιών 1929» στα δεξιά.

Ο τρίτος τέλος αυθεντικός πίνακας της Εξόδου που αποτελεί και την πρώτη εικαστική έκδοση του θέματος από τον Βρυζάκη, είναι το έργο που βραβεύτηκε στη Βιέννη το 1853 και αγοράστηκε από τον Λουδοβίκο τον 1^ο της Βαυαρίας. Ο φιλέλληνας βασιλιάς χάρισε τον πίνακα στο μουσείο του Μονάχου, ο οποίος αργότερα πέρασε ίσως σε ιδιωτική συλλογή και από εκεί στην Πρεσβεία της Ρώμης, όπου η ιστορικός της Τέχνης Κατερίνα Σπεταίερν - Beschì με δικαιολογημένη συγκίνηση αναγνώρισε την μοναδική πλέον αυθεντική Έξοδο του Μεσολογγίου. Μετά δε από υπόδειξή της ο πίνακας μεταφέρθηκε στην Εθνική Πινακοθήκη.

Ο πίνακας απεικονίζει την ηρωική Έξοδο του Μεσολογγίου τη νύχτα της 10^{ης} Απριλίου 1826. Η πολυπρόσωπη σύνθεση χωρίζεται σε δύο επίπεδα, το επίγειο στο οποίο συντελείται η μάχη και το ουράνιο, απ' όπου ο ένθρονος Παντοκράτορας ευλογεί τους αγωνιστές. Ο κεντρικός χώρος της συμπλοκής είναι η ξύλινη γέφυρα πάνω από την τάφρο όπου μέσα από το τείχος, μια ομάδα πολεμιστών, κρατώντας την ελληνική σημαία, ορμά με τουφέκια και σπαθιά εναντίον των εχθρών. Στο δεξιό μέρος της παράστασης εικονίζονται Τούρκοι που ανεβαίνουν το τείχος της πόλης, για να υψώσουν την τουρκική σημαία. Η μάχη αναπτύσσεται μέσα σε ένα σύννεφο καπνού και σκόνης από τα όπλα και τα ποδοβολητά. Την ώρα που στην κάτω γήινη σφαίρα εξελίσσεται η σύγκρουση, στον ουρανό, πάνω στα σύννεφα ο γαλήνιος Παντοκράτορας, υψώνει τα χέρια του ευλογώντας, ενώ πλήθος αγγέλων κρατούν δάφνινα στεφάνια για τους Μεσολογγίτες ήρωες.

Ο ρομαντικός τύπος της σύνθεσης κατάγεται από τη νωπογραφία του Γερμανού ζωγράφου Βίλχελμ Λίντεσμιτ «Η μάχη των χωρικών», που βρίσκεται στην εκκλησία του Ζέντλιγκ στην Ομπερμπάγιερν. Παρόλο λοιπόν, που η σύνθεση δεν είναι πρωτότυπη, εντούτοις έχει εσωτερική εκφραστική δύναμη, γιατί ο Βρυζάκης αφομοιώνει και επανερμηνεύει τα εικονιστικά δάνεια, δημιουργώντας έτσι τελικά ένα πολύ προσωπικό έργο.

Στην σύνθεση του Βρυζάκη κυριαρχεί η ενιαία σύλληψη του χώρου. Η ουράνια σφαίρα σχεδόν εισχωρεί στη γήινη με τα σύννεφα που κατεβαίνουν δεξιά και αριστερά στο πεδίο της μάχης και τους αγγέλους που βρίσκονται σε μικρή απόσταση από τα όπλα των πολεμιστών. Η ελληνική σημαία αγγίζει τα σύννεφα, ενώ τοντας έτσι τα δύο μέρη.

Ο πίνακας του Βρυζάκη λοιπόν είναι μια αλληγορική σύνθεση που αποδίδει ένα ιστορικό γεγονός, προβάλλοντας ταυτόχρονα τα σύμβολα της θρησκείας, με την παρουσία του Παντοκράτορα και του Έθνους με τη σημαία σε περίοπτη κεντρική θέση.

Τελειώνοντας θα ήθελα να τονίσω ότι και μόνο αυτός ο πίνακας αρκεί για να σβήσει τον άδικο χαρακτηρισμό που αποδίδεται στον Βρυζάκη, ως ψυχρού αφηγητή ιστορικών γεγονότων, σαν ζωγράφο της σιδερωμένης φουστάνελας, ενώ στην πραγματικότητα αντιμετώπισε τον Ελληνικό Αγώνα με το μάτι και την ψυχή του Έλληνα ρομαντικού.

Επιμέλεια: Έλενα Σπίνουλα - Ζαβιτσανάκη

Φιλόλογος

ΒΡΑΒΕΥΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ Κ. ΜΑΡΙΑΣ ΤΣΟΥΤΣΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΠΑΛΜΟΣ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ» ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «100 MIRRORS»

Η εφημερίδα «ΠΑΛΜΟΣ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ», που εκδίδει ο κύριος Θεόδωρος Σβέρκας στο Αγρίνιο, με αφορμή τα δεκαπέντε χρόνια έκδοσής της, πραγματοποίησε εκδήλωση, το Σάββατο 9 Μαρτίου 2013, στα πλαίσια της Παγκόσμιας Ημέρας της Γυναίκας, με θέμα: "Βραβεύσεις Γυναικείων Προσωπικότητων Αιτωλοακαρνανίας". Κεντρική ομιλήτρια, η κ. Παναγιώτα Δακαλάκη, καθηγήτρια Γαλλικής Φιλολογίας και συντονιστές της εκδήλωσης ήταν ο κ. Θεόδωρος Σβέρκας, εκδότης της εφημερίδας και ο κ. Μάκκς Γουβέλης, γυμναστής - δημοσιογράφος.

Οι κυρίες που βραβεύτηκαν ήταν:

- Η κα Μαρία Τσούτσου ως ιδρύτρια και πρόεδρος του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» για νέους με νοητική υστέρηση και συνοδές αναπηρίες
- η κα Μαίρη Χρυσικοπούλου, πρόεδρος του Παναιτωλοακαρνανικού Συλλόγου Γυναικών και του Λαογραφικού Μουσείου Αγρινίου
- η κ. Κάτια Γέρου ηθοποιός και σκηνοθέτις
- η κ. Αγάθη Αναγνωστοπούλου - Μελισσινού, πρώτη γυναίκα μηχανικός - τοπογράφος στο ΤΕΕ Αγρινίου
- η κ. Έλενα Μάντζιου - Κοτρολού, συνταξιούχος εκπαιδευτικός, πολιτευτής, μέλος του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού
- η κ. Μαρμαρούλα Μαρία, συνταξιούχος εκπαιδευτικός, επί χρόνια Διευθύντρια του πρότυπου Μουσικού Σχολείου Αγρινίου
- η κ. Νικολέττα Σαλήμα - Σιαδήμα, ελαιοπαραγωγός με χρυσό βραβείο για το καλύτερο βιολογικό ελαιόλαδο.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «100 MIRRORS»

Άλλη μια τιμητική διάκριση για την Πρόεδρο, κα Μαρία Τσούτσου, αποτέλεσε η επιλογή της στο πρόγραμμα «100 MIRRORS», που συνεργάζεται με τις κοινωνικές συνεταιριστικές δραστηριότητες ευπαθών ομάδων «ΕΔΡΑ». Σε μια από τις δραστηριότητές της, που είναι η γραμμή επικοινωνίας - ιστοσελίδα «100 mirrors», παρουσιάζει εκατό (100) επιλεγμένες δραστήριες γυναίκες από διάφορες χώρες της Ευρώπης, οι οποίες αποτελούν πρότυπα για άλλες, που θέλουν να δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση, καριέρα ή ιδέα. Από την Ελλάδα επιλέχτηκαν είκοσι γυναίκες (από τις 100 Ευρωπαϊκές) ανάμεσα στις οποίες και η δική μας Πρόεδρος. Στη συνέντευξή της η κα Τσούτσου μίλησε για την αφορμή να ηγηθεί της προσπάθειας δημιουργίας ενός Εργαστηρίου για άτομα με νοητική υστέρηση, για τις εμπειρίες της και τις δυσκολίες της. Τέλος κατέθεσε τις απόψεις της για τη δράση της γυναίκας στο κοινωνικό γίγνεσθαι και τις απαραίτητες προϋποθέσεις που απαιτούνται γι' αυτό. Ηλεκτρονική διεύθυνση των «100 MIRRORS»: www.100mirrors.eu

Επιμέλεια: Διοικητική Ομάδα Εργαζομένων «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «ΦΙΛΩΝ, ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ»

Όπως κάθε χρόνο, έτσι και φέτος, στις 7 Δεκεμβρίου 2012, ο Σύλλογος «Φίλων, Γονέων και Εθελοντών» του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» οργάνωσε με επιτυχία εορταστικό Bazaar στο «Μαγαζάκι» του Αγρινίου με έργα των εκπαιδευόμενων νέων μας. Στην οργάνωση του Bazaar πολύτιμη ήταν η βοήθεια των εργαζομένων κυριών του Εργαστηρίου, καθώς και των εθελοντριών του Συλλόγου, στις οποίες εκφράζουμε τις θερμές μας ευχαριστίες για την προσφορά τους. Ιδιαιτέρως ευχαριστούμε την εθελόντρια και μέλος του Δ.Σ. του Συλλόγου «Φίλων, Γονέων και Εθελοντών» κ. Άσπα Καρατζογιάννη για τις άοκνες προσπάθειές της.

Στις 16 Δεκεμβρίου 2012, πραγματοποιήθηκε εορταστική εκδήλωση στην αίθουσα εκδηλώσεων της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης νομού Αιτωλ/νίας με τη συνεργασία του Δημοτικού Ωδείου της πόλης. Η χορωδία του Ωδείου, την οποία διηύθυνε η μουσικός κ. Εμμανουέλλα Εμμανουήλ, απέδωσε με θαυμάσιο τρόπο χριστουγεννιάτικα τραγούδια και κάλαντα και χειροκροτήθηκε θερμά από τους παρισταμένους που γέμισαν το Νομαρχιακό Μέγαρο.

Την εκδήλωση τίμησαν με τη παρουσία τους: ο Δήμαρχος Μεσολογγίου κ. Παναγιώτης Κατσούλης, ο Διοικητής του 239 Συντάγματος Πεζικού Μεσολογγίου, η Γενική Διευθύντρια Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος κ. Διονυσία Σαμαντά, ο Διευθυντής του Ωδείου κ. Σπύρος Χολέβας, Δημοτικοί Σύμβουλοι, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ», εκπρόσωποι Φορέων κ.α. Παράλληλα, στο φουαγιέ λειτούργησε Bazaar με έργα των εκπαιδευόμενων νέων του Μεσολογγίου.

Ευχαριστούμε θερμά τις εργαζόμενες κυρίες στην Α΄ Εκπαιδευτική Μονάδα, καθώς και τις εθελόντριες του Μεσολογγίου, που με την πολύτιμη βοήθεια τους μας θύμισαν για μια ακόμα φορά πως η αλληλεγγύη και η προσφορά προς τον πάσχοντα συνάνθρωπο, ανεβάζει τον δείκτη του πολιτισμού και στους δύσκολους καιρούς που ζούμε δίνουν ελπίδα για έναν καλύτερο κόσμο.

Μέρος των εσόδων από τις εκδηλώσεις προσφέρθηκαν στο Εργαστήρι για την κάλυψη των αναγκών του.

Επισκέψεις Προσωπικοτήτων στο “ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ”

Ο κύριος Σπανουδάκης κατά την επίσκεψή του στη Β' Εκπαιδευτική Μονάδα στο Αργίριο.

Ο κύριος Σπανουδάκης κατά την επίσκεψή του στη Β' Εκπαιδευτική Μονάδα πλαισιωμένος από την κα Χριστίνα Φίλου, μέλος του Δ.Σ., την πρόεδρο, κα Μαρία Τσούτσου και την κα Βίβιαν Φαρμάκη, μέλος του Δ.Σ.

Ο τέως πρέσβης της Κύπρου κος Ιωσήφ Ιωσήφ με τη σύζυγό του Ελένη σε επίσκεψη στη Β' Εκπαιδευτική Μονάδα, στο Αργίριο.

Γνώμες Προσωπικοτήτων για το Εργαστήρι "ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ"

Επισκέφθη το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» το 2013. Έμεινα πολύ εντυπωσιασμένος από το προσωπικό, και το Διοικητικό Συμβούλιο για το μεγάλο αυτό έργο τους. Εύχομαι ο αναστάς Ιησούς Χριστός ο Κύριός μας και η Παναχία μας η Ελεούσα να τους ευλογεί.

Με πολλές ευχές
Παίσιος μοναχός
Λαυριώτης
Ο Αιτωλοακαρνανίας

Με πολλές ευχές
Παίσιος μοναχός
Λαυριώτης
ὁ Αἰτωλοακαρνανίας

Εντυπώσεις μαγευτικές - ανθρώπινες
Ο Θεός να σας έχει πάντα καλά!
Σταμίτση Σπανουδάκης

-Ευτυχία μαγευτική - ανθρώπινη.
Ο Θεός να σας έχει πάντα καλά!
Σταμίτση Σπανουδάκης

Παραμυθία - Παρηγορία - Γαλήνη!!

Αυτά ένιωσα, αυτά τα αισθήματα να σας δίνει κι εσάς ο Θεός στο δύσκολο έργο που επιτελείτε. «Κανείς δε σώζεται μόνος του».

Στέλιος Φούντας
5^ο Δημοτικό Σχολείο Αχρινίου

Στέλιος Φούντας
5^ο Δημ. Σχ Αχρινίου.

Ο εθελοντισμός είναι επιβίωση της ανθρωπιάς. Καλή επιτυχία στο έργο σας. Θα είμαι πάντα δίπλα σας.

Κουφράκη Λαμπρινή
Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Αποδημίων Ελλήνων Στερεάς Ελλάδας Αμερικής-Καναδά

Κουφράκη Λαμπρινή
Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Αποδημίων
Ελλήνων Στερεάς Ελλάδος Αμερικής-Καναδά

Θερμά συγχαρητήρια για το έργο σας και την πίστη σας. Συνεχίστε με το ίδιο έργο, αγάπη, ζήλο και πίστη στο Θεό, για την αλληλεγγύη και προσφορά στην κοινωνία της περιοχής.

Γιάννης Μήτσιος
10/5/2013

Προϊστάμενος τμήματος επικοινωνίας Διεύθυνσης Εταιρικής Επικοινωνίας Ο.Τ.Ε.

Γιάννης Μήτσιος
10/5/2013.
Προϊστάμενος τμήματος Διεύθυνσης Εταιρικής
Επικοινωνίας Ο.Τ.Ε.

Το έργο σας είναι καταπληκτικό. Είναι κόσμημα για την Ιερή Πόλη του Μεσολογγίου. Εύχομαι να έχετε τη δύναμη να το αναπτύξετε και να προσφέρετε ελπίδα και νόημα σ' αυτά τα παιδιά που το έχουν τόσο ανάγκη και σε ακόμα περισσότερα.

Με απέραντη εκτίμηση
Βούλα Χαμηλού
Δημοσιογράφος

Με απέραντη εκτίμηση
Βούλα Χαμηλού
Δημοσιογράφος.

ΦΩΤΕΙΝΗ ΣΕΛΙΔΑ

των Εκπαιδευόμενων Νέων μας

Μια πρωτότυπη δράση ευαισθητοποίησης που οι εκπαιδευόμενοι νέοι του Εργαστηρίου επέλεξαν να υλοποιήσουν, ήταν να καθαρίσουν τον πεζόδρομο της Χαρ. Τρικούπη στο Αγρίνιο από τις τσίχλες που πετιούνται καθημερινά, αλλιάζοντας με αυτό τον τρόπο την όψη του. Έτσι, λοιπόν, στις 16 Οκτωβρίου 2012, εξοπλίστηκαν με μπλούζες, σκούπες, φαράσια και γάντια, κάνοντας πράξη την ιδέα τους σε συνεργασία με τους εργαζόμενους του Εργαστηρίου, ενώ παράλληλα είχαν στήσει και ένα πάγκο με λουλούδια και έντυπο υλικό που περιέγραφε τη συγκεκριμένη δράση και τα οφέλη από αυτής.

Ανάλογο περιεχομένου ήταν και η τελετή λήξης του φετινού κατασκηνωτικού προγράμματος στο Ναυταθλητικό - Περιβαλλοντικό Κέντρο του Φορέα στο Μεσολόγγι. Μέσα σε ένα πανέμορφο περιβάλλον της λιμνοθάλασσας του Μεσολογγίου, οι εκπαιδευόμενοι σε συνεργασία με την Κοινωνική Λειτουργό και Αντιγόννη Αντιόχου, επέλεξαν να παρουσιάσουν θεατρικό δρώμενο με τίτλο «Η ΚΥΡΙΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ», θέλοντας μέσα σε γιορτινό κλίμα να δηλώσουν πως η Γη ανήκει σε όλους και οφείλουμε να την προστατεύουμε. Σε αυτό το θεατρικό δρώμενο τα κουτάκια αλουμινίου, οι πλαστικές σακούλες, οι χάρτινες σακούλες αλλιά και η ίδια η ανακύκλωση πήραν ζωή και όψη.

Με αυτό τον ιδιαίτερο τρόπο, οι εκπαιδευόμενοι νέοι μας προσπάθησαν να περάσουν στον κόσμο διάφορα περιβαλλοντικά μηνύματα, με βασικότερο το μήνυμα για συμμετοχή, ενεργοποίηση και επαγρύπνηση για τη διατήρηση της ομορφιάς του κόσμου.

Οι εκπαιδευόμενοι νέοι του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ», παρακολουθούν σε ημερήσια βάση ποικίλα εκπαιδευτικά και θεραπευτικά προγράμματα, ανάμεσα στα οποία είναι και το πρόγραμμα της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ανακύκλωσης.

Το πρόγραμμα αυτό τους ευαισθητοποιεί σε θέματα που αφορούν στο περιβάλλον και την προστασία του, αλλιά και τους κινητοποιεί να προτείνουν λύσεις ακόμη και να πάρουν μέρος σε ανάλογες δράσεις.

ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ Ε.Ρ.Ρ.

1) Το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» στην προσπάθεια του να ενδυναμώσει τους εκπαιδευόμενους του και να τους καθλιεργήσει την περιβαλλοντική τους συνείδηση οργάνωσε περιβαλλοντική δράση στις 19 Οκτωβρίου 2012 με σκοπό εκπαιδευόμενοι της Περιβαλλοντικής Ομάδας του Εργαστηρίου, μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου καθώς και εργαζόμενοι να καθαρίσουν κεντρικό δρόμο της πόλης του Αγρινίου από τσίχλες που πετιούνται, ξεκινώντας τη δράση τους από τον εξωτερικό χώρο του Δημαρχείου. Η πρωτοβουλία αυτή είχε επίσης ως στόχο να ευαισθητοποιήσει τους πολίτες του Αγρινίου σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος. Η ανταπόκριση των πολιτών ήταν πολύ συγκινητική καθώς

αγκάλιασαν με πολλή αγάπη και πραγματικό ενδιαφέρον τη δράση αυτή των εκπαιδευόμενων του «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» καθώς πολλοί ήταν αυτοί που σταμάτησαν για να προμηθευθούν ενημερωτικό υλικό σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος που διένειμε ομάδα εξυπηρετούμενων.

ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΜΙΚΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ

Στη Β΄ Εκπαιδευτική Μονάδα του Εργαστηρίου στο Αγρίνιο χτίστηκε και ήδη λειτουργεί από 1η Νοεμβρίου 2013 η Στέγη Υποστηριζόμενης Διαβίωσης – Οικοτροφείο για εννέα άτομα, σε οικόπεδο, το οποίο δώρισε η αείμνηστη συμπολίτισσά μας, Ασπασία Καραπαππά, η οποία εξέφρασε την επιθυμία στον ίδιο χώρο να χτιστεί μικρός ναός αφιερωμένος στην Παναγία Ελεούσα με δικές της δαπάνες. Οι ανηψιές της αείμνηστης δωρήτριας, Λένα Τζωρτζοπούλου και Ερμίνα Καββαδία, ανέλαβαν την πραγματοποίηση της επιθυμίας της θείας τους. Το συγκεκριμένο εκκλησάκι θα είχε χτιστεί, αν δεν προσέκρουε σε γραφειοκρατικές δυσκολίες, όπως η μεταφορά της ναοδομίας στην πολεοδομία και σε άλλες δυσκολίες. Ωστόσο αποτελεί δέσμευση του Διοικητικού Συμβουλίου του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» ότι το εκκλησάκι προσεχώς θα ανεγερθεί.

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Η Ουνέσκο έχει κηρύξει το έτος 2013 ως επετει-
ακό έτος Κ. Καβάφη για τα 150 χρόνια από τη
γέννησή του και 80 από το θάνατο του.

Το Υπουργείο Παιδείας στη χώρα μας ανακήρυξε το
2013 ως έτος Καβάφη. Αυτό το γεγονός υπήρξε η
αφορμή και για το δικό μας αφιέρωμα στο μεγάλο έλ-
ληνα ποιητή, του οποίου η ποίηση απέσπασε το διε-
θνές ενδιαφέρον όσο ελάχιστοι έλληνες ποιητές.

Ο ποιητής Κωνσταντίνος Καβάφης γεννήθηκε στην
Αλεξάνδρεια 29 Απριλίου 1863 και πέθανε την ίδια
μέρα το 1933. Ο πατέρας του Φαναριώτης και η μη-
τέρα του, επίσης, από την Πόλη. Η Αλεξάνδρεια θα
είναι από το έτος 1885, ύστερα από μετακινήσεις στην
Αγγλία και στην Πόλη, ο μόνιμος τόπος της διαμονής
του, ως το τέλος της ζωής του.

Από τότε που ζούσε ακόμα, γράφτηκαν οι πιο αντι-
φατικές και αλληλοαναιρούμενες κριτικές. Το έργο
του προσεγγίσθηκε παραμορφωτικά μέσα από ποη-
τικούς φακούς και ο καθένας που το πλησίαζε, με μια
προκρούστεια τακτική απομόνωνε ό,τι του ταιρίαζε ή
εκείνο με το οποίο δεν συμφωνούσε κι όλο το έργο
του καταδικαζόταν σε μια μονομερή και άδικη ερμη-
νεία. Π.χ. Σε μια εποχή που η φροϋδική θεωρία εντυ-
πωσίαζε με την ανακάλυψη του υποσυνειδήτου
επιχειρήθηκε να αναλυθεί το μείζον μέρος του έργου
του μέσα από την ερμηνεία ερωτικών απωθημένων
και υποσυνειδητών συμπληγμάτων. Επ' αυτού, απο-
στομωτική είναι η τοποθέτηση του Ατανάζιο Κατράρο,
πρώτου μεταφραστή των ποιημάτων του Καβάφη στα
ιταλικά. «Τον ερωτισμό του Καβάφη βαραίνει ένα με-
γάλο ερωτηματικό, που χρειάζεται βαθιά, συνετή και
αντικειμενική μελέτη και δεν αποκλείεται η απόφαση
να είναι απαθληκτική. Κανείς δεν μπόρεσε ποτέ να
προσκομίσει μια απόδειξη για το αμάρτημα που απο-
δίδεται στον ποιητή και ποτέ δεν βρέθηκε ανακατεμέ-
νος σ' ένα σκάνδαλο», για να καταλήξουμε κι εμείς ότι
την αλήθεια γνωρίζει μόνο Εκείνος τον οποίο μετέ-
λαβε ο ποιητής λίγο πριν αφήσει τούτο τον κόσμο.

Ο Καβάφης υπήρξε βαθιά σκεπτόμενος άνθρωπος.
Με οξυδερκή παρατηρητικότητα και ποιητική ευφυΐα
αλλά και συνεχή μελέτη, θέλησε να αποτυπώσει το
δικό του στοχασμό πάνω στα καθολικά προβλήματα
που απασχολούν τον άνθρωπο, όπως η ατομική ελευ-
θερία, ο θάνατος, η αξιοπρέπεια, η ήττα, το ηθικό
χρέος, η φθορά, η ματαιότητα.

Ο ποιητής συνιστά, ας πούμε, την αξιοπρέπεια στον
άνθρωπο όταν η αδυσώπητη ματαιότητα σαρώνει

όνειρα και κόπους και κοινωνική ανάδειξη στη ζωή
του, στο ποίημα «Απολείπειν ο Θεός Αντώνιον».

*Σαν έξαφνα ώρα μεσάνυχτα ακουσθεί
αόρατος θίασος να περνά
με μουσικές εξαίσιες, με φωνές -
την τύχη σου που ενδίδει πια, τα έργα σου
που απέτυχαν, τα σχέδια της ζωής σου
που βγήκαν όλα πλάτες μη ανοφέλευτα θρηνήσεις.
Σαν έτοιμος από καιρό, σα θαρραλέος,*

.....
απόχαιρέτα την, την Αλεξάνδρεια που χάνεις.

Σε άλλο ποίημα, «Η Ιθάκη», βλέπει τη ζωή μας να
μοιάζει με ταξίδι επίτευξης των στόχων που βάζουμε.
Παραλληλίζοντάς το με το ταξίδι του Οδυσσέα, ο ποι-
ητής χτίζει τη δική του εκδοχή για το ταξίδι που κα-
λείται να πραγματοποιήσει ο κάθε άνθρωπος στη ζωή
του όχι όμως ως ταξίδι επιστροφής. Η πληθώρα των
περιπετειών του Οδυσσέα μετατρέπονται σε εμπειρία
που αντί για ταλαιπωρία θα μας χαρίσουν απολαύσεις
πνευματικές ή και υλικές. Οι δυσκολίες του Οδυσσέα
δίνουν ευκαιρία στον ποιητή να μας αποκαλύψει ότι η
πηγή των προβλημάτων ενυπάρχει στον καθένα μας
με τη μορφή των φόβων και των αναστολών, της δυ-
σκολίας και ότι είναι στο χέρι μας να αποφύγουμε
κάθε πιθανή δυσκολία, αν διατηρούμε νηφάλια τη
σκέψη μας. Το τέρμα του ταξιδιού δεν είναι αυτό που
έχει αξία αλλά η πορεία του που μας κάνει σοφούς.

*Σα βγεις στον πηγαιμό για την Ιθάκη,
να εύχεσαι νάναι μακρύς ο δρόμος,
Γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις.
Τους Λαιστρυγόνες και τους Κύκλωπας,
τον θυμωμένο Ποσειδώνα μη φοβάσαι,
τέτοια στον δρόμο σου ποτέ σου δεν θα βρης
αν μόν' η σκέψη σου υψηλή, αν εκλεκτή
συγκίνησης το πνεύμα και το σώμα σου αγγίζει.*

.....
*Κι αν πτωχική την βρεις, η Ιθάκη δεν σε γέλασε.
Έτσι σοφός που έγινες, με τόση πείρα,
Ήδη θα το κατάλαβες η Ιθάκη τι σημαίνουν.*

Η ποίησή του είναι συχνά φορέας ηθικών μηνυμά-
των και συμβουλών για την ενδεδειγμένη στάση ζωής
των ατόμων αποπνέοντας μια έντονη διάθεση διδα-
κτισμού. Επειδή κάτι τέτοιο θα μπορούσε να αναιρέσει
την ποιητικότητα του έργου του, τον καθύπτει με μια
εμπνευσμένη αξιοποίηση της ιστορίας και των αρχαι-

ΚΑΒΑΦΗΣ

οελληνικών μύθων απ' όπου αντλεί τα σύμβολα στην ποίησή του. Αυτά τα σύμβολα είναι η ενσάρκωση ενός τρόπου ζωής, μιας ηθικής στάσης απέναντι στη ζωή και τα μεγάλα προβλήματά της. Τα σύμβολα αυτά είναι γνωστά και οικεία στο αναγνωστικό του κοινό που γνωρίζει την κλασική κληρονομιά. Τα πρόσωπα έχουν μια παγκοσμιότητα στο χαρακτήρα. Ποιητής του μείζονος ελλητισμού, απέδωσε, όσο κανείς άλλος, με τη συντομία του ποιητικού λόγου την παγκοσμιότητα αλλά και την προσαρμοστικότητα του ελληνικού πολιτισμού, καθώς επεκτεινόταν στις εσχατιές της ανατολής, αλλιάζοντας μορφή για μια αγαστή συνύπαρξη με τους πληθυσμούς των ανατολικών εθνοτήτων, χωρίς όμως να απομακρύνεται από τα βασικά του γνωρίσματα, όπως η γλώσσα η ελληνική. Στο ποίημα «Στα 200 π.χ.» καταλήγει.

.....
*Με τες εκτεταμένες επικράτειες,
και την ποικίλη δράση των στοχαστικών προσαρμογών
και την κοινήν ελληνικήν λαλιά
ως μέσα στην Βακτριανή την πήγαμε, ως τους Ινδούς.*

Και τόνιζε στο φίλο του Σαρεγιάννη. «*Τι ωραία που είναι η γλώσσα μας! Καμία δεν της παραβγαίνει. Τη γλώσσα μας πρέπει να την μελετήσουμε γιατί δεν την ξεύρουμε.*»

Από την άλλη μεριά, ο Καβάφης θαύμαζε και αγαπούσε το Βυζάντιο και καταφερόταν κατά των ιστορικών που δεν έβλεπαν σ' αυτό παρά μια παρακμασμένη συνέχεια της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Σύμφωνα με το μελετητή του έργου του Παπουτσάκη, ο ποιητής έλεγε. «*Είναι μωρόν να υποστηρίζεται αυτή η άποψις εφ' όσον όλη η ιστορική πραγματικότης αποδεικνύει το αντίθετον! Το Βυζάντιο άρχισε και τελείωσε ελληνικόν!*»

Αρκετά ποιήματά του αφιέρωσε στην προσωπικότητα του αυτοκράτορα Ιουλιανού, ανθρώπου ικανού, ευφυούς, που ενέπνευσε μάλιστα και αρκετούς νεοέλληνες λογοτέχνες. Ο Καβάφης με το ασκημένο του ιστορικό αισθητήριο, παρωδεί τη ματαιοδοξία του αυτοκράτορα, ο οποίος δεν θέλησε να καταλάβει και να αποδεχθεί το γεγονός ότι η αρχαία θρησκεία είχε υποχωρήσει μπροστά στην αποκεκαλυμμένη αλήθεια του Ιησού του Ναζωραίου. Χαρακτηριστικό είναι το ποίημά του «Ουκ έγνωσ».

*Για τες θρησκευτικές μας δοξασίες ο κούφος Ιουλιανός είπεν. «Ανέγγων, έγγων, Κατέγγων». Τάχατες μας εκμηδένισε
Με το κατέγγων του, ο γελειωδέστατος.*

*Τέτοιες ξυπνάδες όμως πέρασι δεν έχουνε σ' εμάς
Τους χριστιανούς. «Ανέγγως, αλλ' ουκ έγγως
Ει γαρ έγγως ουκ αν κατέγγως»
Απαντήσαμεν αμέσως.*

Ο Ιουλιανός ήέει στους χριστιανούς. «*Διάβασα, κατάλαβα, απέρριψα*» όσον αφορά στη θρησκεία σας. Και η απάντηση των χριστιανών. «*Διάβασες αλλά δεν κατάλαβες, γιατί αν είχες καταλάβει δεν θα μπορούσες να καταδικάσεις*». Ο ποιητής ενταγμένος στο συλλογικό υποκείμενο του ανατολικού χριστιανικού κόσμου παίρνει θέση κατά του Ιουλιανού.

Η σημερινή απήχηση της καβαφικής ποίησης τόσο στους Έλληνες αναγνώστες όσο και στους ξένους αποκτά διαστάσεις φαινομένου. Διαβάζεται σήμερα σαν ένας σημερινός ποιητής κι έχει αποκτήσει το κύρος και την αίγλη ενός παγκόσμιου ποιητή. Δεν υπάρχει ξένη γλώσσα που να μην έχει μεταφραστεί η ποίησή του. Το άρθρο είναι μικρή συμβολή στη μνήμη του ποιητή μας και έναυσμα για ένα ξαναδιάβασμα του έργου του ή για μια πρώτη γνωριμία με τον ποιητή.

Επιμέλεια: Ελένη Μούρτη - Μάλλαινου

ΣΤΕΓΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ - ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» ΣΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ

Το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» βρίσκεται στην ευχάριστη θέση, να πληροφορήσει την τοπική κοινωνία μας στο Μεσολόγγι και στο Αγρίνιο, ότι ανεγέρθηκε πανέμορφη Στέγη Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ) - Οικοτροφείο από την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος από το ΕΣΠΑ μέσω του Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» και λειτουργεί από 1ης Νοεμβρίου 2013 με την χρηματοδότηση πάλι του ΕΣΠΑ μέσω της διαχειριστικής αρχής του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Ευχαριστούμε δημοσίως την Περιφέρεια και την Διαχειριστική Αρχή της Περιφέρειας Δυτ. Ελλάδος, την Διαχειριστική Αρχή του Υπουργείου Υγείας καθώς και το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας για όλη τη στήριξή τους. Επίσης ευχαριστούμε από καρδιάς τον Περιφερειάρχη κ. Απόστολο Κατσιφάρα. Ευχαριστούμε θερμότατα τις επιβλέπουσες Αρχιτέκτονες - Μηχανικούς της Περιφέρειας Δυτ. Ελλάδος κα Αγγελική Σιλαϊδή και κα Σάσα Καραλή. **Ανάδοχος Εταιρία του έργου είναι η Ν. Νικολόπουλος Α.Τ.Ε.**

Το οικοπέδο εκτάσεως 8,5 στρεμμάτων είναι δωρεά της αείμνηστης Αγρινιώτισσας Ασπασίας Καραπαπά. Στο όμορφο και σύγχρονο αυτό οικοδόμημα θα βρουν καταφύγιο εννέα εκπαιδευόμενοι νέοι του Εργαστηρίου, οι οποίοι στερούνται γονεϊκής φροντίδας.

Παρακαλούμε τους συμπολίτες μας να πλαισιώσουν και να στηρίξουν και αυτή τη νέα μας δράση, για την ανακούφιση της πλέον ευάλωτης κοινωνικής ομάδας, που είναι οι νέοι με νοτική υστέρηση και συνοδές αναπηρίες.

Επιμέλεια: Διοικητικό Συμβούλιο «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ κας ΧΡΥΣΟΥΛΑΣ ΜΠΙΡΑΚΟΥ-ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ «ΠΟΙΗΜΑΤΑ»

Συγχαίρουμε και ευχαριστούμε την κα Χρυσούλα Μπिरάκου - Σφακιανάκη που μας τίμησε με την ποιητική της συλλογή «Ποιήματα», κομμάτια μιας πάλλουσας ποιητικής ψυχής. Ανάμεσα στα ποιήματά της με έκπληξη και συγκίνηση συναντήσαμε και το ποίημα «Το μοιρολόι της μάνας», αφιερωμένο στο Γιωργάκη, το δικό μας Γεώργιο Τσούτσο που έφυγε πριν 5 χρόνια για τους ουρανούς.

Το μοιρολόι, της μάνας Στο Γιωργάκη

*Να χαμηλώσει ο ουρανός,
τα νέφη να σκορπίσουν,
να 'ρθουν θεός και άγγελοι
να σε προύπαντήσουν.*

*Να 'ν' το ταξίδι σου στρωτό,
το αγέρι αναπαμένο,
οι ραγισμένες μας ψυχές
χιλιάδες στέλνουν προσευχές.*

*Είθε να βρεις πανέμορφο
του Παραδείσου απάγκιο,
ελεύθερος να σεργιανάς,
να γαληνέψεις, μην πονάς.*

ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΚΟΣΜΑ ΣΤΗ ΣΚΛΑΒΩΜΕΝΗ ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΣ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΝΤΑΝΟΥ - ΛΙΒΙΤΣΑΝΟΥ «ΕΝΤΟΣ ΟΡΙΩΝ»

Συχαίρουμε τη συμπολίτισσά μας κ. Αικατερίνη Λιβιτσάνου-Ντάνου για την ποιητική της συλλογή «Εντός ορίων» και την ευχαριστούμε θερμά για την αποστολή της στο Εργαστήρι μας. Ο αναγνώστης αμέσως ελκύεται από την απλή κατανοητή γλώσσα, την αμεσότητα των νοημάτων και των αισθημάτων. Ταξιδεύει με τα φτερά της ρομαντικής διάθεσης ενός ηλιοβασιλέματος, ενός φθινοπώρου ή ενός μονοπατιού με κυκλάμινα. Άλλοτε δακρύζει από το ξεχείλισμα της τρυφερότητας για τις αγαπημένες μορφές, κυρίως, αυτές που «έφυγαν» ή από την ευαισθησία με την οποία η ποιήτρια προσεγγίζει τον εν γένει πάσχοντα άνθρωπο (τον άρρωστο, τον απολυμένο, τα θύματα του πολέμου ή των γενοκτονιών, τη βιασμένη γυναίκα κ.α.) και άλλοτε γεύεται την ίδια με εκείνη έκπληξη μπροστά στη «χαοτική ανθρώπινη φύση» που δεν ικανοποιείται και δεν αναπαύεται εύκολα. Ευχόμαστε να χαρούμε και άλλες πνευματικές της δημιουργίες.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ»

Ευχαριστούμε θερμά τους υπευθύνους έκδοσης του περιοδικού «Στερεά Ελλάς» για την αποστολή στο Εργαστήρι μας του 509 τεύχους του και εκφράζουμε τα θερμά μας συγχαρητήρια για την επιμελημένη έκδοση με την πλουσιότητα εικονογράφηση, αλλά και την εντυπωσιακή ποικιλία της ύλης που ανταποκρίνεται σε ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόντων.

Για το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» ειδικώς, αποτελεί τιμή η αναδημοσίευση στο εν λόγω περιοδικό, άρθρου της κας Βαρβάρας Καπώνη-Μικέλη με τίτλο «Χάρις Γκέρτσου-Παπαστράτου, (πορτρέτα γυναικών της Ελλάδος) από το περιοδικό του «ΠΛΕΙΑΔΕΣ» τεύχος 23. Ευχόμαστε το περιοδικό να συνεχίσει με την ίδια επιτυχία την πορευτή εκδοτική του πορεία.

Συχαίρουμε και ευχαριστούμε την κα Μαρία Μαρμασούλα, φιλόλογο, διδάκτορα Παιδαγωγικής, τ. Δ/τρια του Μουσικού Σχολείου Αγρινίου, για το σογκώδες έργο της - λεύκωμα «Οι δρόμοι του Πατροκοσμά στη σκλαβωμένη Ρωμιόσυνη», που μας δώρισε.

Καθώς περιδιαβαίνουμε τις σελίδες του τόμου με το πλήθος των φωτογραφιών από πανέμορφα κομμάτια της πατρίδας μας, από τα οποία πέρασε και στα οποία δίδαξε ο Πατροκοσμάς, ο μεγαλύτερος εκπρόσωπος του νεοελληνικού διαφωτισμού, αλλά και με τη βοήθεια των σημειωμάτων της συγγραφέως, αισθανόμαστε ευλαβείς προσκυνητές των βημάτων του Αγίου Κοσμά.

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ ΜΗΤΣΟΥ

Ευχαριστούμε θερμά και συχαίρουμε από καρδιάς την κα Αναστασία Μήτσου, καθηγήτρια φιλόλογο της πόλης Αγρινίου και εθελόντρια του Εργαστηρίου, που ευγενώς μας προσέφερε την πρωτότυπη ποιητική της συλλογή υπό τον τίτλο «Μάσκες». Ποιήματα που εντυπωσιάζουν με το λιρικό στίχο, τη συναρπαστική εικονοποιία, την ευρηματικότητα στην έκφραση, απ' όπου αναδύεται μία

ευγενής και συγκρατημένη θλίψη και μελαγχολία από τις ποικίλες διαψεύσεις, την προδοσία των ονείρων, το ανεκπλήρωτο και την πλήξη της "άγονης ζωής". Αλλά και μια καταγγελία της υποκρισίας, του συμβιβασμού που "το ψέμα το βαφτίζει αλήθεια". Από την άληθη, η ομορφιά υπάρχει στην απλότητα των αυθεντικών ανθρώπων που αγαπούν και αγωγίζονται και στην απλότητα και το μεγαλείο της φύσης.

Παραθέτουμε απόσπασμα από το ποίημά της " Ο ύπνος των περιστεριών "

.....Ζωγραφιά ανείπωτης ομορφιάς ο ύπνος των περιστεριών.
Θαρρώ πως νανουρίζονται ακούγοντας τα πάντα
ανόητα και σημαίνοντα
του δικού μας ξύπνιου που κάτω από τη μαρκίζα
παραδίνεται σε δειλές αφοπλίσεις ψιθύρων και βλεμμάτων.
Πάντα των ανθρώπων ο ονειρογέννης ύπνος αργεί να έρθει
περίπου τα χαράματα
τόσο που τον προλαβαίνει το άγριο ξύπνημα
πριν δώσει στα παιδιά του σάρκα και οστά.
Καθυστερεί σε ανιαρά συναπαντήματα
παρετίνει της ζωής την βομβούσα ερημία
κάτω από τη μαρκίζα
όπου τη συντροφεύει ο ακροβάτης ύπνος των περιστεριών
για να τη σκορπίσει το πρωί
σε ανεμόθλια γκρίζου ουρανού.

Επιμέλεια: Ελένη Μούρτη - Μάλλινου
Φιλόλογος

Γι' αυτούς που έφυγαν από κοντά μας

Δημήτρης Παπαθέου

Έφυγε από κοντά μας, τον Απρίλιο, ο Μεσολογγίτης δικηγόρος, Δημήτριος Παπαθέου αδελφός της αείμνηστης Εριφύλης Παπαθέου, η οποία υπήρξε ταμίας του Διοικητικού Συμβουλίου του Εργαστηρίου μας. Ο εκλιπών από την έναρξη της λειτουργίας του Εργαστηρίου υπήρξε εθελοντής δικηγόρος των υποθέσεων του «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» και σύμβουλος σε θέματα νομικής φύσεως. Εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια στους οικείους του. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Μεσολογγίτικης γης που τον σκεπάζει.

Παύλος Μπαμπάτσικος

Αναχώρησε για τους ουρανούς ο Παύλος Μπαμπάτσικος, ιατρός - μαιευτήρας της πόλης του Αγρινίου και εκλεκτό μέλος της κοινωνίας της, σύζυγος της κας Λένας Μπαμπάτσικου, μέλους της Εξελεγκτικής Επιτροπής στο Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» και φίλος πολυτίμος του Εργαστηρίου. Εκφράζουμε θερμότητα συλλυπητήρια στη σύζυγό του και τους λοιπούς οικείους. Ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή του.

Μαρία Λουπέτη

Έφυγε τον Αύγουστο από τη ζωή σε πολύ νεαρά ηλικία η αγρινιώτισσα Μαρία Λουπέτη, εκλεκτός άνθρωπος με ήθος και ξεχωριστή ευγένεια. Όλοι οι φίλοι της θα θυμούνται πάντα την ευγενική της μορφή. Ευχόμαστε στην οικογένειά της δύναμη και κουράγιο και ο Θεός ας αναπαύσει την ψυχή της.

Κωνσταντίνος Ξηροτόπικος

Έφυγε από τη ζωή τον Ιούνιο του 2013 ο Ξηροτόπικος Κων/νος, μέλος εκλεκτό της κοινωνίας του Αγρινίου και αδελφός της κας Πόπης Δατσέρη, Αντιπροέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ». Στην οικογένειά του και τους προσφιλείς του εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια. Αιωνία ας είναι η μνήμη του.

Ιωάννης Καλαβρουζιώτης

Έφυγε από τη ζωή ο Ιωάννης Καλαβρουζιώτης, μέλος της Ναυπακτιώτικης κοινωνίας, πατέρας της Βάσως Καλαβρουζιώτη, εκπαιδευτριάς του Εργαστηρίου στην Α΄ Εκπαιδευτική Μονάδα στο Μεσολόγγι. Στην οικογένειά του εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια. Ας είναι αιωνία η μνήμη του.

Σπύριδων Χειμαριώτης

Έφυγε από τη ζωή στις 14 Μαΐου, ο Σπύριδων Χειμαριώτης, θαμπρός οικογενειάρχης, εκλεκτός συμπολίτης και φίλος του Εργαστηρίου μας. Υπήρξε πατέρας τριών εξαιρετικών παιδιών, ένα εκ των οποίων, ο Δημήτρης, είναι ο Διευθυντής του Εργαστηρίου μας. Εκφράζουμε θερμά συλλυπητήρια στην οικογένειά του, ο Κύριος να αναπαύσει την ψυχή του.

Θεοδώρα (Λόλα) Γραμμένου

Έφυγε από τη ζωή η Θεοδώρα (Λόλα) Γραμμένου τον Ιανουάριο του 2013, εκλεκτό μέλος του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ». Στην οικογένειά της και τους προσφιλείς της εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια. Αιωνία ας είναι η μνήμη της.

Απόστολος Παπαχρήστος

Εξεδήμησε εις Κύριον την Κυριακή 6 Οκτωβρίου 2013 ο Απόστολος Παπαχρήστος, μουσικοδιδάσκαλος και θεολόγος, αδελφός του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη μας κ.κ. Κοσμά. Ο μεταστάς ως μουσικοδιδάσκαλος υπήρξε πανελληνίως γνωστός και αγαπητός. Στο Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη μας και τους λοιπούς αδελφούς του εκφράζουμε τα θερμότερα συλλυπητήρια μας. Ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή του.

Παναγιώτης Μελισσινός

Στις 17 Αυγούστου έφυγε από τη ζωή ο συμπολίτης μας, Παναγιώτης Μελισσινός, θαμπρός απ' αδελφή της κας Μαρίας Χρονοπούλου, ταμιά του Διοικητικού Συμβουλίου του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» και φίλος του Εργαστηρίου. Στους οικείους του εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια. Ο Κύριος να αναπαύει τη ψυχή του.

Γεώργιος Μάντζος

Έφυγε από κοντά μας ο Γεώργιος Μάντζος στις 9 Σεπτεμβρίου 2013. Άνθρωπος εξαιρετός, έντιμος οικογενειάρχης και εκλεκτό μέλος της αγρινιώτικης κοινωνίας. Στους οικείους του εκφράζουμε τα θερμά συλλυπητήριά μας. Αιωνία ας είναι η μνήμη του.

Αργύρης Σιορίκης

Απεβίωσε την 1η Νοεμβρίου του 2013 ο Αργύρης Σιορίκης, πατέρας εκπαιδευόμενου νέου στο Εργαστήρι μας. Στην οικογένειά του εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Αγρινιώτικης γης που τον σκεπάζει.

Ανακοίνωση

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» πληροφορεί τους φίλους, τα μέλη του και την τοπική κοινωνία ότι ουδέποτε διενήργησε εράνους προς ενίσχυσή του. Επιστούμε την προσοχή σας έναντι εκείνων των ανθρώπων ή φορέων που διενεργούν εράνους για λογαριασμό **δῆθεν** του Εργαστηρίου.

Ευχαριστήρια

Ευχαριστούμε θερμά την κα **Ελένη Μπίστικα, δημοσιογράφο** της εφημερίδας «**ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**», η οποία στο φύλλο της 21^{ης} Δεκεμβρίου 2012 και στη στήλη της φιλοξένησε το ημερολόγιο του 2013 «**Σπίτι μου σπιτάκι μου**» του Εργαστηρίου «**ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ**».

Ευχαριστούμε θερμότητα τον **κον Κων/νο και κα Μαρία** **Ράιρα Ηλίου** για το ποσό των 2.000 € που κατέθεσαν υπέρ του Εργαστηρίου εις μνήμην του αγαπημένου τους φίλου και συνεργάτη, Παντοθέωντα Τσίρου.

Θερμότητα ευχαριστούμε το «**Ίδρυμα Μποδοσάκη**» για τη δωρεά ηλεκτρικών συσκευών και ενός φωτοτυπικού μηχανήματος, προς το Εργαστήρι μας, για τις ανάγκες των Εκπαιδευτικών Μονάδων στο Μεσολόγιο και στο Αγρίνιο.

Ολόθερμα ευχαριστούμε τον **κ. Γεώργιο Πάγκαλο**, που ζει στο εξωτερικό, για τη γενναιοδωρη προσφορά του στο Εργαστήρι μας.

Ευχαριστούμε ολόθερμα το Σύλλογο Federation Ste-trea Hellas USA & CANADA, ο οποίος δια της εκπροσώπου του **κας Λαμπρινής Κουφάκη** ενίσχυσε το Εργαστήρι μας με το ποσό των 4.252,55 €.

Ευχαριστούμε θερμά το Διευθυντή του Ραδιοφωνικού Σταθμού της Ιεράς Μητροπόλεως μας, Αρχιμανδρίτη **Πατέρα Μακάριο Αντωνόπουλο**, για την μετάδοση κοινωνικού μας μηνύματος προς προώθηση στην αγορά εργοτεχνημάτων των νέων του Εργαστηρίου.

Ευχαριστούμε θερμά την **κα Μανωλοπούλου Ρεβέκκα** για τη δωρεά 500 € εις μνήμην Περικλή και Πετρούλας Μανωλοπούλου.

Ευχαριστούμε θερμά τον **Πρόεδρο και τα μέλη της ΝΟΔΕ Αιτωλ/νίας** για την προσφορά 3 δοχείων με ράδι και ειδών διατροφής.

Ευχαριστούμε θερμότητα το **Μεσολλογίτη κ. Νεκτάριο Μαρκογιάννη**, ανταποκριτής του Ο.Η.Ε., ο οποίος στις 22 Δεκεμβρίου 2012, οργάνωσε στο Τρικούπειο Πνευματικό Κέντρο έκθεση φωτογραφίας, κατά τη διάρκεια της οποίας πωλήθηκαν λευκώματα και το ποσό που συγκεντρώθηκε διατέθηκε για τις ανάγκες του Εργαστηρίου.

Ευχαριστούμε θερμά το Σύλλογο «**Φίλων, Γονέων & Εθελοντών**» και το Δημοτικό Ωδείο Μεσολλογίου για τη διοργάνωση χριστουγεννιάτικης γιορτής στις 16 Δεκεμβρίου 2012 στο Νομαρχιακό Μέγαρο Μεσολλογίου, η οποία σημείωσε εξαιρετική επιτυχία.

Ευχαριστούμε ολόθερμα τον **συμπατριώτη μας ηθοποιό κ. Γιάννη Τσιμιτσέλη**, ο οποίος προσέφερε 1.500 €, στο Εργαστήρι μας εις μνήμην του πολυαγαπημένου του πατέρα.

Ευχαριστούμε θερμότητα το ζεύγος **κ. Νίκο Πανουτσόπουλο και κα Αντιγόνη Παππαδέα** για την ευγενική τους πρωτοβουλία αντί δώρων στη βάπτισμα της πολυαγαπημένης τους κόρης Ζωής οι συγγενείς και φίλοι τους να κάνουν δωρεά στο Εργαστήρι «**ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ**». Να είναι γεμάτος φως ο βίος της νεοφώτιστης Ζωής.

Θερμά ευχαριστούμε από καρδιάς **όλους όσοι προσέφεραν στο Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»** χρήματα εις μνήμην αγαπημένων τους, φίλων ή χρηματικά ποσά ως δωρεά, ράδι ή άλλα είδη διατροφής. Σεβόμενοι την επιθυμία τους για ανωνυμία την τηρούμε και διατηρούμε την ευγνωμοσύνη μας.

Ανακοίνωση

Ανακοινώνουμε σε όλους τους φίλους του Εργαστηρίου μας ότι δεχόμαστε προσφορά τροφίμων (ράδι, τυρί, ζυμαρικά, γάλατα εβαπορέ, κρέας, κιμά κ.ά.) για το καθημερινό γεύμα που προσφέρεται στα παιδιά. Επίσης δεχόμαστε κουβέρτες, σεντόνια, πετσέτες, καινούργια εσώρουχα και έπιπλα για τις ανάγκες του οικοτροφείου μας που λειτουργεί στο Μεσολόγιο και άρχισε να λειτουργεί **και στο Αγρίνιο το Νοέμβριο του 2013**. Ιδιαίτερα στις δύσκολες οικονομικές συνθήκες του τόπου μας η προσφορά σας είναι εξαιρετικά ευπρόσδεκτη.

Εκθετήριο "ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ"
στο Αγρίνιο
έναντι του Δημαρχείου Αγρινίου

Εκθετήριο "ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ"
στο Μεσολόγγι,
προσφορά της Ιεράς Μητροπόλεως
Αιτωλίας & Ακαρνανίας

Καλά
Χριστούγεννα

Ειρηνικό
το νέο έτος
2014

ευχόμαστε στους φίλους του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» και του περιοδικού μας

Με την ευκαιρία σας υπενθυμίζουμε ότι στα Εκθετήρια

στο **Αγρίνιο** (Χαρ. Τρικούπη 9,
έναντι Δημαρχείου, τηλ. 26410-57601)

Site: www.ergpanel.gr

στο **Μεσολόγγι** (Αθ. Δροσίνη 12,
τηλ. 26310-25155)

**Σας περιμένουμε και φέτος να μας στηρίξετε με την παρουσία σας,
την αγάπη και τις αγορές σας.**

Στην Εθνική Τράπεζα (Κατάστημα Μεσολογγίου) το Εργαστήρι Ειδικής Επαγγελματικής Αγωγής & Αποκαταστάσεως "ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ" διατηρεί τον υπ' αριθμ. **412/29612373** λογαριασμό, στον οποίο οι φίλοι του Εργαστηρίου, μπορούν να καταθέτουν εφόσον επιθυμούν, τις τυχόν δωρεές τους, αφού επικοινωνήσουν με τα τηλέφωνα του λογιστηρίου: 26310 - 26321 & 26410 - 39750. Για περισσότερες πληροφορίες, είμαστε στη διάθεσή σας στα παραπάνω τηλέφωνα.

Παρακαλούμε τα γράμματά σας να απευθύνονται στο Εργαστήρι "ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ"
Κύπρου & Αρχ. Δαμασκηνού - Μεσολόγγι, τηλ. 26310 25130 & fax: 26310 26321 (υπόψη της Συντακτικής Επιτροπής).

